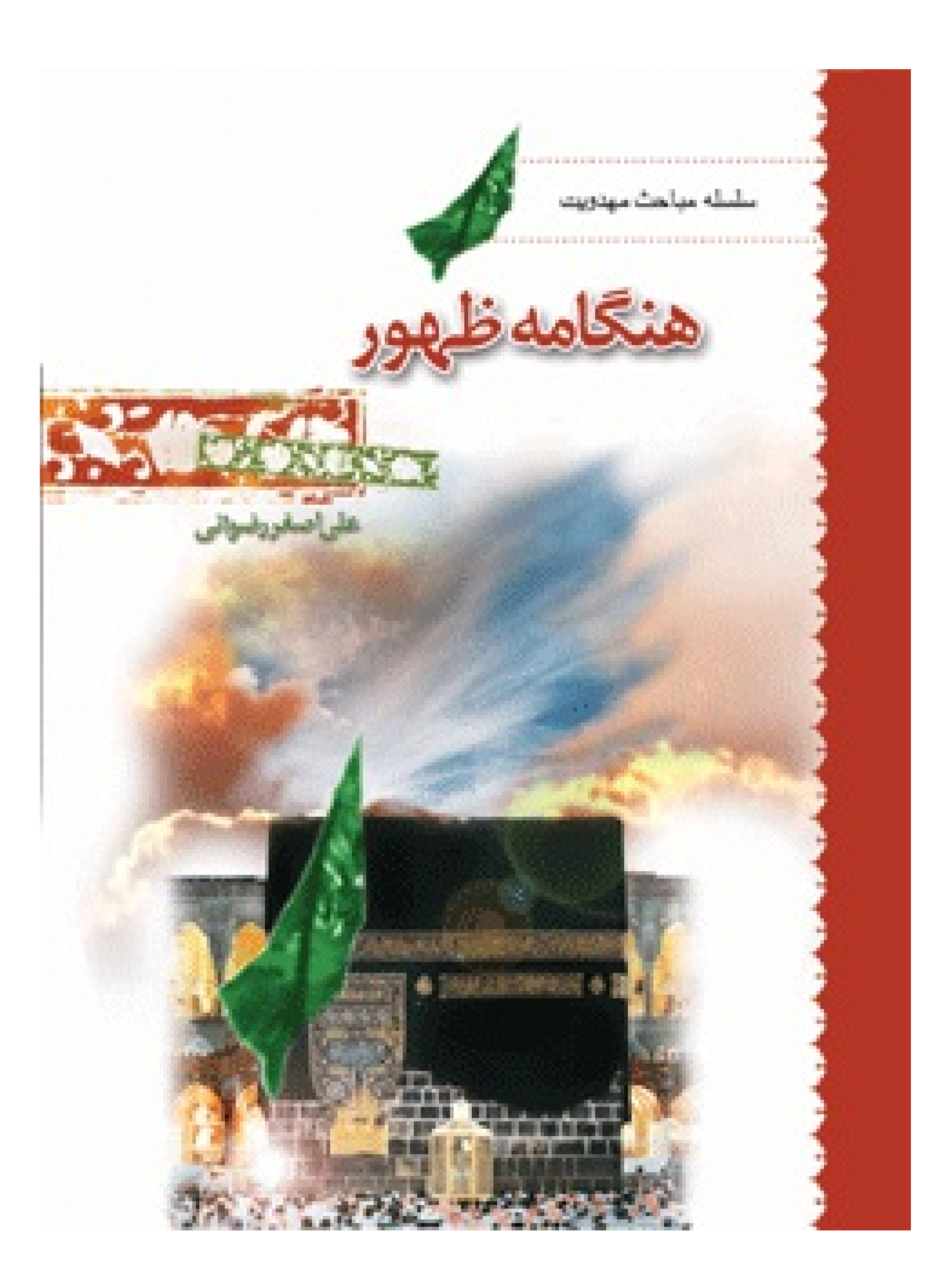

سلسله مباحث مهدویت
هنگامه ظهور
علی اصغر رضوانی

بسم الله الرحمن الرحیم

هنگامه ظهور

نویسنده:

علی اصغر رضوانی

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

هنگامه ظهور

مشخصات کتاب

سرشناسه : رضوانی علی اصغر

عنوان و نام پدیدآور : هنگامه ظهور/ مولف علی اصغر رضوانی

مشخصات نشر : قم : مسجد مقدس صاحب الزمان (جمکران ، ۱۳۸۵.

مشخصات ظاهری : ۶۸ص .

فروست : سلسله مباحث مهدویت.

شابک : ۳۵۰۰۰ ریال ۹۶۴-۹۷۳-۰۰۰-۶:

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع : محمدبن حسن (عج ، امام دوازدهم ۲۵۵ق -.

موضوع : فتن و ملاحم

موضوع : مهدویت -- انتظار.

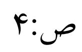
شناسه افزوده : مسجد جمکران رده بندی کنگره : BP۲۲۴/۵/ر۶ه۹

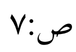
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۴۶۲

شماره کتابشناسی ملی : م ۸۵-۱۵۰۲۷

ص:۱

اشاره

مقدمه ناشر

در عصر کنونی که دشمنان بشریت، افکار و عقاید انحرافی را در جامعه جهانی ترویج می کنند و منجی موعود واقعی را برای حیات و قدرت پوشالی و کاخ عنکبوتی خود خطرناک می دانند، درصدد ایجاد انحراف فرهنگی برآمده اند و با پوچ گرایی، جامعه بشری و اخلاق و رفتار نیکو را مورد تعرض قرار داده اند، برآن شدیم تا حقیقت مهدویت را با سلسله مباحث مختصر منجی موعود برای مشتاقان علم و فضیلت عرضه نماییم.

امید است مورد توجّه حضرت حقّ جلّ و علا قرار گیرد.

مدیر مسؤول انتشارات مسجد مقدّس جمکران حسین احمدی

ص:۹

چگونگی اطلاع حضرت علیه السلام از وقت ظهور

این موضوع را اگر برای فردی غیر شیعی بخواهیم ثابت کنیم می گوییم:

الف. این که این موضوع را بایـد هماننـد سایر مسائل اجتماعی بررسـی کرد، به این معنا که هر گاه مصـلحت اسـلام و بشـریّت اقتضای ظهور حضرت را داشته باشد، به طور حتم امام زمان علیه السلام ظهور خواهد کرد.

ب. این که امام علیه السـلام از آنجا که از جانب خداوند متعال مورد تأیید است دستور ظهورش را مستقیماً از جانب او خواهد گرفت.

و در صورتی که بخواهیم برای فردی شیعی اثبات کنیم می گوییم:

۱ - این که آن حضـرت به زمـان ظهور خود به جهت روایاتی که از آباء و اجـدادش رسـیده آگاهی دارد. این احتمال در ادله نقلی به آن اشاره نشده است.

۲ - این که امام علیه السـلام به طور اعجاز از زمان ظهورش آگاهی دارد به این نحو که خداونـد هنگام رسـیدن وقت ظهورش معجزه ای ایجاد خواهد کرد و با آن، حضـرت به وظیفه اش که همان ظهور است التفات پیدا می کند. در روایات اشاره به این احتمال شده است:

راوندی مرسـلاً از امام کاظم علیه السلام در حدیثی راجع به حضرت مهدی علیه السلام نقل کرده که فرمود: «... إذا حان وقت خروجه انتشر ذلک العلم من نفسه، وأنطقه

اللّه عزّوجلّ فناداه: أَخرج يا ولیّ اللّه! فاقتل أعدآء اللّه، وله سیف مغمّد إذا حان وقت خروجه اقتلع ذلک السیف من غمده وأنطقه اللّه عزّوجلّ فناداه السیف: أُخرج یا ولیّ اللّه! فلا یحلّ لک أن تقعد عن أعدآء اللّه ...»؛(۱) «هر گاه وقت خروج حضرت رسید علم به خروج در نفس او منتشر خواهد شد. آن علم او را ندا داده که ای ولّی خدا! خروج کن و دشمنان خدا را به قتل برسان. و برای او شمشیری است، هنگامی که وقت خروج او فرا رسد از غلافش بیرون می آید و حضرت را ندا داده، می گوید: ای ولیّ خدا! خروج کن، که برای تو حلال نیست که از دشمنان خدا صرف نظر کنی.»

صدوق نیز از مفضّل بن عمر نقل کرده که از امام صادق علیه السلام درباره تفسیر جابر سؤال کردم؟ حضرت فرمود: «... إنّ منّا إماماً مستتراً، فإذا أراد اللّه عزّوجلّ إظهار أمده نکت فی قلبه نکته وأمر بأمر اللّه عزّوجلّ»؛(۲) «همانا از ما امامی است پنهان، هر گاه خداوند اراده کند تا او را از پرده غیبت به در آورد، در قلب او علامتی می نهد، آن گاه به امر خدا سفارش خواهد کرد.»

در حدیثی از امام زمان علیه السلام رسیده که فرمود: «علمنا علی ثلاثه أوجه: ماضٍ وغابر وحادث، أمّا الماضی فتفسیر، وأمّا الغابر فموقوف، وأمّا الحادث فقذف فی القلوب ونقر فی الأسماع وهو أفضل علمنا...»؛(۳) «علم ما اهل بیت بر سه نوع است: علم به گذشته و آینده و حادث. علم گذشته، تفسیر

۱- ۱. خرائج و جرائح، ج ۳، ص ۱۱۶۷، ح ۶۴؛ کمال الدین، ص ۱۵۵؛ بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۱۱، ح ۴.
۲- ۲. کمال الدین، ص ۳۴۹، ح ۴۲؛ بحارالأنوار، ج ۵۱، ص ۵۷، ح ۴۹؛ کافی، ج ۱، ص ۳۴۳، ح ۳۰.
۳- ۳. دلائل الامامه، ص ۵۲۴، ح ۴۹۵.

است. علم آینده، موقوف است. و علم حادث، انداختن در قلوب و زمزمه در گوش هاست. این بخش بهترین علم ماست ...».

۳ – این که حضرت مهدی علیه السلام با آن ذکاوت و خُبْرَوِیّتی که دارد وقت ظهور را دریابد.

احتمال دوّم مطابق روایات و عقل است.

حکمت معیّن نبودن وقت ظهور

گاهی این سؤال در ذهن انسان خطور می کند که چرا وقت ظهور در منابع اسلامی معین نشده است؟ در جواب این سؤال می گوییم:

۱ – کسی که منتظر شخص دوست داشتنی است و وقت آمدن او را نمی داند همیشه در حال انتظار است، همیشه آماده است، همیشه درصدد پیاده کردن دستورات او در خود و اجتماع است. ولی در صورتی که زمان رسیدن او را بداند خصوصاً آن که بداند که بسیار دور است، مأیوس شده و هرگز خود را به این زودی آماده نمی کند.

۲ – معین نبودن وقت ظهور، یک نوع امتحانی است برای مردم تا معلوم گردد آیا مردم با این همه سختی های مختلف، روحیه خود را از دست می دهند یا خیر؟

۳ – گاه مصلحت در تقدیم و تأخیر زمان غیبت است که این معنا با معین بودن زمان ظهور سازگاری ندارد. و لذا در قصه حضرت موسی علیه السلام به جهت ادامه ملاقات او با خداوند از سی روز تا چهل روز، عده ای به انحراف کشیده شدند.

۴ – در صورت معین بودن ظهور، دشمنان حضرت علیه السلام درصدد تدارک برآمده و با حضرت در همان زمان به مقابله برخواهند خواست. لذا در روایات

اسلامی از عنصر «ناگهانی بودن ظهور» به عنوان عنصر اساسی در پیروزی حضرت یاد شده است.

امام صادق علیه السلام به ابن النعمان فرمود: «ای پسر نعمان! به راستی عالم نمی تواند به هر چه اطلاع دارد تو را آگاه سازد... پس عجله نکنید، به خدا سوگند! سه بار این امر - امر فرج - نزدیک شد ولی به جهت آن که شما آن را فاش کردید خداوند آن را به تأخیر انداخت. به خدا سوگند! نزد شما سرّی نیست مگر آن که دشمنان شما به آن از شما آگاه ترند».

۵ - در صورت عدم تعیین وقت ظهور، حالت انقطاع و توجه و تضرّع خاصّی بر انسان ها حاکم خواهد شد، که چه بسا این امر سبب تعجیل در فرج امام زمان علیه السلام گردد. ولی اگر وقت ظهور به طور قطع مشخّص باشد دیگر از این اثر معنوی خبری نیست.

۶ - از آنجا که وقت ظهور همانند علایم ظهور، متعلّق «بدا» واقع می شود، لذا نباید به طور دقیق وقت ظهور مشخص باشد تا مردم به کارهایی تشویق شوند که مؤثّر در ظهور امام زمان علیه السلام است.

۷ - از آنجا که ممکن است ظهور حضرت به طول انجامد، لذا وقت آن معین نشده است تا مردم مأیوس نباشند و با احتمال ظهور حضرت در هر لحظه حالت انتظار مثبت را از دست ندهند.

تعیین وقت ظهور

تعیین تاریخ ظهور امام زمان علیه السلام به چند نحو متصور است:

۱ - این که تاریخ و وقت ظهور حضرت را به طور دقیق و تفصیلی معین

کنیم که در فلان سال، و فلان ماه و فلان روز خواهد بود. این احتمال باطل است، زیرا در هیچ روایتی به آن اشاره نشده است و مضافاً به این که در برخی از احادیث تعیین کننده وقت ظهور مورد لعن قرار گرفته است.

۲ - این که موعد ظهور به نحو اجمال تعیین گردد، به این که بگوییم: هر گاه خداوند اراده کند آن حضرت ظهور خواهد کرد. این احتمال به طور حتم اشکالی نداشته و صحیح است.

۳ - این که از طریق قواعد حساب و جفر، به طور اجمال یا تفصیل به زمان ظهور حضرت علم پیدا کرده و از آن خبر دهیم. این احتمال گر چه در برخی روایات به آن اشاره شده(۱) ولی از سند معتبری برخوردار نیست. خصوصاً آن که تاریخ ظهور، ممکن است مورد بدا واقع شود.

۴ - این که مطابق برخی از روایات به طور کلّی و اجمال به زمان ظهور آن حضرت اشاره گردد:

طبرسی از امام صادق علیه السلام نقل کرده که: «لا یخرج القآئم إلّا فی وتر من السنین، سنه إحدی أو ثلاث أو خمس أو سبع أو تسع»؛(۲) «قائم در سال وتر [فرد] ظهور خواهد کرد، سال یک یا سه یا پنج یا هفت یا نه.»

و نیز به سند خود از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «ینادی باسم القآئم فی لیله ثلاث وعشرین من شهر رمضان ویقوم فی عاشورآء، وهو الّذی

۱- ۴. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۱۰۶، ح ۱۳.

۲- ۵. اعلام الوری، ج ۲، ص ۲۸۶؛ بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۲۹۱، ح ۳۶.

قتل فیه الحسین بن علی علیهما السلام...»؛(1) «به اسم قائم در شب بیست و سوّم ماه رمضان ندا داده خواهد شد و در روز عاشورا قیام خواهد کرد، و آن روزی است که حسین بن علی در آن روز به شهادت رسید.»

ظهور اصغر

همان گونه که برای تثبیت و جا افتادن غیبت کبرا، خداوند متعال برای امام زمان علیه السلام غیبت صغرا را مقدّر کرد تا زمینه برای غیبت کبرا فراهم گردد، در مورد ظهور حضرت نیز گفته شده که قبل از ظهور اکبر، خداوند برای ایجاد آمادگی برای آن، ظهور اصغری را پیش بینی کرده است.

به این معنا که خداوند مدّتی قبل از ظهور اکبر، سطح علمی مردم را در طبقات مختلف جامعه بالا می برد تا برای درک عصر حضرت مهدی علیه السلام قابلیت لازم را پیدا نمایند. این آمادگی از دو طریق حاصل می شود:

۱ - بالا بردن شعور و آگاهی مردم نسبت به احتیاج داشتن حکومت جهانی توحیدی.

۲ - بالا بردن سطح علمی مردم برای پذیرش چنین حکومتی.

عوامل زمینه سازی حکومت جهانی

ممکن است گفته شود با توجه به تشتّت آرا و اختلاف مذاهب و تنوع حکومت ها و ناسازگاری آنها نسبت به یکدیگر، تشکیل حکومت واحد جهانی

۱- ۶. همان.

ممکن به نظر نمی رسد؛ چگونه می توان همه ملیت ها را تحت حکومت واحدی جمع کرد.

پاسخ:

نه تنها تشکیل حکومت واحد جهانی ممکن و میسور است، بلکه امری حتمی و لازم به نظر می رسد و علل و عوامل زیادی در زمینه سازی آن دخیل می باشند:

۱ - خطر جنگ و خونریزی که همواره مانند کابوس وحشتناکی بر سر جوامع انسانی سایه افکنده، تنها با وحدت حکومت در سطح جهان و یکپارچگی همه امت ها برطرف می شود.

۲ - به تصریح دانشمندان «تضاد منافع» ریشه اصلی و اوّلی برخوردهای خونین و پیکارهای سهمگین حکومت ها با یکدیگر است. حال اگر بدانیم که شعار حکومت حضرت، عدل و انصاف برای کلّ جامعه بشری است، همگی به سوی حکومت عدل جهانی سوق داده می شوند.

۳ - یکی دیگر از عوامل تشکیل حکومت جهانی، تکامل عقول و ادراکات بشر است که به نوبه خود می تواند زمینه ساز حکومت جهانی گردد؛ زیرا بشر هم از ناحیه خود در راه حرکت به سوی کمال و ترقّی و تکامل عقلانی است و هم در هنگام ظهور حضرت مهدی علیه السلام به کمال نهایی خود نایل می گردد، و لذا می توانند با یکدیگر تألّف کرده و به حکومت جهانی تن دهند، زیرا همه تعارض و تزاحم ها از ناحیه کم عقلی و جهل و کم خردی است.

ظرفیت کلّی برای ظهور

شکی نیست که هر کار اجتماعی احتیاج به آماده کردن ظرفیت های

مناسب دارد. در مورد ظهور منجی کل بشری که پدیده اجتماعی عظیمی است احتیاج به تحقق مقدمات و شرایط خاصی است؛

۱ - پیشرفت دینی در میان امت اسلامی و لو در طبقه خاصی از آنها.

۲ - گسترش انحراف عمومی در بین مردم.

۳ - گسترش ظلم و فساد در سطح عموم و در نتیجه دور شدن مردم از دین و متابعت از هوای نفس.

۴ - پیشرفت بشر در صنعت و تکنولوژی.

۵ - آماده شدن یاران خاص حضرت برای نصرت و یاری او.

سنّ حضرت علیه السلام هنگام ظهور

مطابق روایات شیعه و سنّی، امام زمان علیه السلام در حالی که ظاهر او جوان و به سنّ چهل سالگی است ظهور خواهند کرد. اینک به برخی از روایات اشاره می کنیم:

۱ - ابن صباغ مالکی به سندش از رسول خداصلی الله علیه وآله نقل کرده که در حدیثی فرمود: «مهدی از اولاد من با سن چهل سال است...».(۱)

۲ - شیخ صدوق رحمه الله به سندش از اباصلت هروی نقل می کند که گفت: به امام رضاعلیه السلام عرض کردم: قائم شما هنگام خروج چه علامتی دارد؟ حضرت فرمود: «علامت او این است که او از حیث سنّ پیر است ولی در ظاهر جوان نشان داده می شود، به حدی که هر گاه کسی به او نظر می افکند گمان می کند که او سی ساله یا کمتر است. و از جمله علامات او آن است که به مرور ایام و شب ها پیر نمی شود تا آن که مرگ او فرا رسد».(۲)

ص:۱۸

۱- ۷. الفصول المهّمه، ص ۲۱۷.

۲- ۸. کمال الدین، ص ۶۵۲، ح ۱۲.

نعمانی به سندش از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «اگر قائم قیام کند مردم او را انکار خواهند کرد؛ زیرا در حالی که جوان رشیدی است به سوی آنها باز می گردد...».(۱)

ممکن است روایاتی که اشاره به سن چهل سالگی دارد مقصود آن باشد که جسد و جسم او در حدّ کمال است؛ زیرا بدن تا چهل سالگی به کمال رشد خود می رسد. گر چه برخی روایات نیز به سنّ ۱۸ سالگی و ۵۱ سالگی اشاره کرده است ولی روایت اوّل از محمّد بن حمیر نقل شده نه از یکی از معصومین علیهم السلام.

و روایت دوّم گر چه از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله نقل شده ولی از صحت سند برخوردار نیست، خصوصاً آن که هر دو روایت با روایات مستفیضی که دلالت بر ظاهر چهل سالگی دارد مخالف است.

خصوصیات جسمی امام زمان علیه السلام هنگام ظهور

مطابق برخی از روایات سنّی و شیعی، امام زمان علیه السلام هنگام ظهور دارای صفات و خصوصیات جسمی خاص است از قبیل:

۱ - أجلی الجبهه: یعنی پیشانی وسیع و عریض.(۲)

۲ - اقنی الأنف: وسط بینی او برآمده ولی دو سوراخ آن تنگ است.(۳)

۳ - کأنّ وجهه کوکب درّی: گویا صورت او همانند ستاره ای درخشان است.(۴)

۱- ۹. الغیبه، نعمانی، ص ۱۸۸.

۲- ۱۰. سنن ابی داوود، ج ۲، ص ۴۲۲.

۳- ۱۱. همان.

۴- ۱۲. الفصول المهمه، ص ۳۱۷.

۴ – اللون لون عربی: با چهره ای گندم گون.(۱)

۵ – افرق الثنایا: ما بین دندان های او باز است.(۲)

۶ – اکحل العینین: مژه های او سیاه است.(۳)

۷ – براق الثنایا: با دندان های سفید.(۴)

۸ – أزج الحاجبین: با ابروانی کشیده و باریک.(۵)

۹ – مربوع القامه: قامتش متوسط.(۶)

۱۰ – الجسم جسم اسرائیلی: جسم او تنومند است.(۷)

۱۱ – علی خدّه الایمن خال اسود: بر گونه راست او خالی سیاه است.(۸)

عنایت الهی در جهت پیروزی

اشاره

مطابق روایات، خداوند متعال هنگام ظهور امام زمان علیه السلام امدادهای غیبی را به کمک آن حضرت خواهد فرستاد که از آن جمله است:

۱ – عنصر ناگهانی و غفلت دشمنان

مطابق روایات، حضرت هنگامی ظهور می کنند که دشمنان، همه از ظهور او غافلند. و در دانش نظامی این مطلب به خوبی روشن است که چقدر عنصر غفلت و ناگهانی هجوم در پیروزی بر دشمن تأثیر دارد.

۱– ۱۳. البیان، ص ۹۴.

۲– ۱۴. همان، ص ۹۶.

۳– ۱۵. همان.

۴– ۱۶. همان.

۵– ۱۷. الحاوی للفتاوی، ج ۲، ص ۱۴۷.

۶– ۱۸. الغیبه، نعمانی، ص ۲۸۱؛ ارشاد مفید، ص ۳۴۲.

۷– ۱۹. البیان، ص ۹۴.

٨- ٢٠. الفصول المهمه، ص ٣١٧.

امام زمان علیه السلام در توقیعی که به شیخ مفیدرحمه الله فرستاد فرمود: «... پس همانا امر ما به طور ناگهانی است...».(1)

۲ – ایجاد رعب و وحشت

یکی دیگر از راه های نفوذ بر دشمن که در علم نظامی از آن بهره گیری فراوان می شود ایجاد ترس و خوف و رعب در قلوب دشمن است، تا از این راه تسلیم گردند.

نعمانی به سند خود از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «أمر اللَّه عزّوجلّ أن لاتستعجل به حتّی یؤیده [اللَّه بثلاثه [أجناد]: الملائکه، والمؤمنین، والرعب»؛(2) «خداوند عزّوجلّ امر نمود تا به آن عجله نکنی تا این که او – مهدی علیه السلام – را به سه لشکر تأیید نماید: ملائکه، مؤمنین و وحشت.»

۳ – جذب تمام مسلمین

یکی دیگر از تأییدات الهی در حقّ حضرت آن است که به عنایت الهی از راهی قیام خود را شروع خواهد کرد که مورد اتفاق تمام مسلمانان است. از جمله آن که:

الف. ظهور خود را از مسجدالحرام شروع خواهد کرد که مورد اتفاق تمام مسلمانان است.

ب. خطابه ای که در مسجدالحرام هنگام ظهورش می خواند به امور مشترک و اتفاقی بین مسلمانان اشاره دارد.

۱– ۲۱. احتجاج، ج ۲، ص ۳۲۴.

۲– ۲۲. الغیبه، نعمانی، ص ۱۹۸.

ج. قیام خود را با همان شعارهای رسول خداصلی الله علیه وآله شروع می کند.

د. مطالبه خون امام حسین علیه السلام می کند.

۴ – تأیید از جانب ملائکه

از جمله تأییدات الهی نسبت به حضرت مهدی علیه السلام کمک فرستادن ملائکه برای یاری حضرت و قتال به همراه حضرت بر ضدّ ظالمان است.

گنجی شافعی به سند خود از علی بن ابی طالب علیه السلام در حدیثی در رابطه با مهدی علیه السلام نقل کرده که فرمود: «خداوند او را با سه هزار از ملائکه یاری خواهد کرد ...».(۱)

قندوزی حنفی از کتاب «اسعاف الراغبین» صبان نقل کرده که در روایات فراوان آمده است که هنگام ظهور حضرت بر بالای سر او فرشته ای ندا می دهد: «این خلیفه خداست او را متابعت و پیروی کنید... و همانا خداوند متعال او را با سه هزار فرشته یاری خواهد کرد...».(۲)

نعمانی به سند خود از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «خداوند متعال او – مهدی علیه السلام – را با سه لشکر یاری خواهد کرد: با ملائکه ...».(۳)

این تأیید به نوبه خود در توجه مردم به حضرت نقش به سزایی دارد، زیرا هنگامی که مخالفان مشاهده کنند که حضرت مشمول نصرت فرشتگان خداوند است ترس سراسر وجود آنها را فرا گرفته و پی به الهی بودن این قیام خواهند برد و در نتیجه طوعاً یا کرهاً خود را تسلیم حضرت می کنند.(۴)

۱– ۲۳. البیان، ص ۹۶.

۲– ۲۴. ینابیع الموده، ص ۵۶۳.

۳– ۲۵. الغیبه، نعمانی، ص ۱۲۸.

۴– ۲۶. همان.

مکان ظهور

مطابق روایات شیعه و اهل سنّت اولین مکانی که حضرت در آنجا ظهور می کند بین رکن و مقام است.

سیوطی به سندش از رسول خداعلیه السلام نقل کرده که فرمود: «مهدی از مدینه به سوی مکه خروج می کند، مردم از او می خواهند که از میانشان خروج کند آن گاه با او بین رکن و مقام بیعت می کنند در حالی که کراهت دارد...».(۱)

شیخ طوسی به سندش از امام باقرعلیه السلام نقل کرده که فرمود: «گویا قائم را در روز عاشورا، روز شنبه، ایستاده بین رکن و مقام مشاهده می کنم...».(۲)

این اخبار به جهت کثرت و تظافر آنها قابل اثبات تاریخی است.

اولین عمل هنگام ظهور

مطابق روایات، بعد از ظهور، بین رکن و مقام خطبه ای خوانده، آن گاه مردم را به بیعت با خود دعوت می نماید:

نعمانی به سندش از جابر بن یزید جعفی از امام باقرعلیه السلام نقل کرده که در حدیثی طولانی فرمود: «و قائم در آن روز در مکه است، تکیه بر بیت الحرام داده و به آن پناه می برد. آن گاه ندا می دهد: «یا أیّها الناس!...».(۳)

مجلسی به سندش از امام باقرعلیه السلام نقل کرده که فرمود: «همانا او – امام زمان علیه السلام – به سوی مسجدالحرام به حرکت در می آید و در آنجا کنار مقام

۱- ۲۷. الحاوی للفتاوی، ج ۲، ص ۱۵۲.

۲- ۲۸. همان، ص ۱۰۲.

۳- ۲۹. الغیبه، نعمانی، ص ۱۵۰.

ابراهیم چهار رکعت نماز می گزارد و با تکیه بر حجرالأسود حمـد خدا و ثنای او را به جای آورده و یادی نیز از پیامبر کرده و بر او درود می فرستد. آن گاه سخنی را آغاز خواهد کرد که هرگز کسی چنین سخن نگفته است ...».(۱)

نعمانی به سـندش از امام باقرعلیه السلام نقل کرده که در حدیثی فرمود: «گویا بر او نظر می کنم در حالی که بین رکن و مقام مردم با او بیعت می کنند ...».(۲)

اوّلین بیعت کننده

مطابق روایات، اول کسی که با حضرت مهدی علیه السلام بیعت می کند جبرئیل است.

ابـان بن تغلب از امـام صادق علیه السـلام نقل کرده که فرمود: «همانا اول کسـی که با قائم علیه السـلام بیعت می کنـد جبرئیل است...».

طبرسی از ابی عبداللَّه علیه السلام نقل کرده که در حدیثی فرمود: «... پس خداوند عزّوجلّ جبرئیل را می فرستد تا نزد او آمده و سؤال کنـد، به او می گویـد: به چه چیزی دعوت می کنی؟ قائم او را از ماهیت دعوت خبر می دهـد. جبرئیل می گوید: پس من اوّل کسی هستم که با تو بیعت می کنم. آن گاه می گوید: کف دستت را بده، و آن را بر دست خود مسح می کند...».(۳)

در این که بیعت جبرئیل به چه معنا است، دو احتمال وجود دارد:

۱ - معنای رمزی: به این معنا که مقصود از آن تأیید الهی برای حضرت

۱- ۳۰. بحارالأنوار، ج ۱۳، ص ۱۸۰.

۲- ۳۱. الغیبه، نعمانی، ص ۱۳۹.

۳- ۳۲. احتجاج، ص ۴۳۱.

است، زیرا جبرئیل بزرگ ترین نماینده الهی است. ولی این معنا در صورتی صحیح است که حمل بر معنای صریح و ظاهر آن ممکن نباشد، در حالی که چنین نیست.

۲ – معنای رایج: به این معنا که مقصود به بیعت همان معنای رایج آن است که مردم با خلیفه و دیگران انجام می دهند. و فایده آن دو چیز است:

الف. توجه مردم به لزوم بیعت با حضرت.

ب. تأیید حرکت و قیام امام زمان علیه السلام.

اربلی در «کشف الغمه» از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «جبرئیل نزد رسول خداصلی الله علیه وآله به جهت عیادت آمد و عرض کرد: سلام بر تو ای محمّد! این آخرین روزی است که به سوی دنیا فرود می آیم».(۱)

و نیز از امام باقرعلیه السلام نقل کرده که فرمود: «هنگامی که وفات رسول خداصلی الله علیه وآله نزدیک شد... در آن هنگام جبرئیل گفت: ای محمّد! این آخرین نزول من به دنیا بود...».(۲)

این دو روایت با آنچه گفته شده منافاتی ندارد زیرا؛

اولاً: همه این روایات مقید به قیدی است و آن این که تا مادامی که مصلحتی در بین نباشد.

ثانیاً: مقصود جبرئیل آن بود که به جهت نزول وحی دیگر بعد از وفات پیامبر نازل نمی شود، زیرا شریعت با رحلت ایشان کامل خواهد شد.

ثالثاً: بر فرض تعارض، روایات نزول حضرت جبرئیل و بیعت با امام زمان علیه السلام از حیث تعداد بیشتر بوده و از حیث سند صحیح تر است.

۱- ۳۳. کشف الغمه، ج ۱، ص ۱۸و۱۹.

۲- ۳۴. همان.

مقصود از اصلاح امر حضرت مهدی علیه السلام در یک شب

مطابق روایات شیعه و سنّی، خداوند متعال امر حضرت مهدی علیه السلام را در یک شب اصلاح خواهد کرد؛

ابوبصیر از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «خداوند عزّوجلّ امر او را در یک شب اصلاح خواهد نمود».

و نیز از امام حسین علیه السلام نقل است که فرمود: «قائم ما اهل بیت [کسی است که]خداوند متعال امر او را در یک شب اصلاح و آماده خواهد نمود».

ابن ماجه از امام علی علیه السلام نقل کرده که رسول خداصلی الله علیه وآله فرمود: «مهدی از ما اهل بیت است که خداوند (امر) او را در یک شب اصلاح و آماده خواهد نمود».(۱)

مقصود به اصلاح امر حضرت در یک شب آن است که مقدمات نصر و پیروزی را در اسرع وقت، و در یک شب فراهم کرده و او را مأمور به ظهور خواهد نمود. و اولین اقدامی که برای او خواهد نمود اجتماع اصحاب خاص آن حضرت است.

ولی چیزی که باقی می ماند این که چگونه امر حضرت در یک شب اصلاح و آماده می شود در حالی که مطابق روایات، گروهی همانند جیش سفیانی و دجال و دیگران به مبارزه با او خواهند پرداخت.

پاسخ: اولاً: ممکن است مقصود از «یک شب» که در روایات آمده کنایه از سرعت اصلاح امر امام زمان علیه السلام باشد.

ثانیاً: ممکن است مقصود از اصلاح امر حضرت علیه السلام پیروزی در یک شب باشد.

ص:۲۶

۱- ۳۵. سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۱۳۷۶.

ثالثاً: ممکن است مقصود از اصلاح امر حضرت، تنها مقدمه سازی برای اعلان ظهور باشد، گر چه پیروزی نهایی به طول انجامد.

رابعاً: از آنجا که معارضه با مخالفان به سرعت و با اعجاز انجام می گیرد، لذا تعبیر به یک شب شده است.

غلبه بر جهان با یاران اندک

اگر چه در روایات به یاران محدود حضرت یعنی ۳۱۳ نفر اشاره شده است، ولی پیروزی آنان بر مستکبران به رهبری حضرت مهدی علیه السلام از جهاتی دور از انتظار نیست زیرا:

۱ – در روایات به یاران دیگری در حدود ده هزار نفر نیز اشاره شده که بدون تحقق آنها حضرت مهدی علیه السلام ظهور نخواهد کرد.

۲ – غلبه حضرت بر جهان ممکن است از طریق اعجاز باشد، زیرا خداوند متعال ضمانت کرده تا گروه اندک را در صورت استقامت بر گروه زیاد پیروز گرداند.(۱)

۳ – از طریق علل و اسباب عادی و ظاهری نیز حصول چنین فتح و پیروزی امری دور از انتظار نخواهد بود، زیرا حضرت در موقعی ظهور خواهند کرد که اوضاع و احوال اجتماعی، اخلاقی و سیاسی کاملاً مساعد باشد. در آن موقع همه ملل به جهت سرخوردگی از نظام های مختلف و قتل و غارت ها به تنگ آمده اند، و لذا در انتظار چنین حکومتی به سر می برند، و مردم به مجرّد

۱- ۳۶. سوره بقره، آیه ۲۴۹.

شنیدن خبر ظهور به آن حضرت و حکومتش روی خوش نشان می دهند، و ایشان تنها با گروه خاصی درگیر خواهند شد.

۴ - از آنجا که جهان به مانند دهکده ای کوچک درآمده و هر چه از عمر آن بگذرد این ارتباط تنگ تر خواهد شد، لذا با به دست گرفتن نقطه های کلیدی و با استعانت از خداوند متعال، حکومت جهانی حضرت تحقق خواهد یافت.

محدوده اعجاز هنگام ظهور

در مورد سؤال فوق سه احتمال وجود دارد:

۱ - این که نصرت حضرت و پیاده کردن حکومت جهانی تماماً با اعجاز و قدرت خارق العاده الهی باشد. ولی این احتمال از جهاتی قابل مناقشه است:

الف. اگر اعجاز راه صحیحی برای دعوت الهی بود، حضرت می توانست در خلال غیبت صغرا از آن برای سیطره بر عالم استفاده کند.

ب. با اعجاز احتیاج به تعداد زیادی از اصحاب نیست.

ج. مطابق برخی روایات بین حضرت و مخالفینش جنگ و خونریزی شدیدی در خواهد گرفت، و در صورت اعجاز تام، احتیاج به این کارها نیست.

۲ - این که خداوند متعال اراده کرده که حضرت مهدی علیه السلام به صورت عادی بر دشمنان خود غالب شده و حکومت عدل جهانی را گسترش دهد، بدون آن که کوچک ترین کمکی از راه اعجاز در پیشبرد اهداف او بشود.

این احتمال نیز خالی از اشکال نیست زیرا مطابق روایات، حضرت مهدی علیه السلام مورد عنایت و تأیید خاص الهی در جهت ظهورش خواهد بود.

ص:۲۸

۳ - با ردّ دو احتمال پیشین به این نتیجه می رسیم که نصرت حضرت به طور طبیعی و عادی خواهد بود، گر چه این نصرت همراه با تأییدات جزئی و خاصّی از جانب خداوند است، زیرا همان گونه که می دانیم بشر در عصر ظهور مورد ظلم و ستم فراوان است، و از طرفی از حیث فرهنگی و رشد عقلانی، عموم بشر به بالاترین سطح خود رسیده است، و لذا به دنبال چنین رهبری الهی می گردد که با لبیک به دعوتش از او پیروی نماید. هرگز ابرقدرت ها با همه امکاناتی که دارند نمی توانند در مقابل اراده ملت ها بایستند. اگر مردم همگی یکپارچه و یک صدا فریاد برآورند، دشمنانشان به زانو در خواهند آمد. مگر نبود که در صدر اسلام چگونه مردم فوج فوج داخل اسلام شده و دعوت پیامبر را پذیرفتند؟ در عصر ظهور نیز هنگامی که مردم دنیا از وسایل ارتباط جمعی خبر قیام مصلحی جهانی را بشنوند به او گرویده و از او حمایت خواهند کرد، و کسی نمی تواند در صورت اقبال مردم با اراده آنها مقابله کند. گر چه هر کجا که مانعی خاص پیدا شده خداوند متعال به کمک او آمده و از حضرت حمایت خواهد نمود.

و لذا در روایات آمده است که امام زمان علیه السلام با نصرت و ترسی که در دل دشمنان می افتد حمایت خواهد شد. این ممکن است که به صورت عادی باشد؛ زیرا با نصرت مردم که به عنایت خداوند و اقبال مردم است، چنان رعبی در دل دشمنان خواهد افتاد که همه امکانات خود را گذارده، فرار خواهند نمود.

امیر مؤمنان علی علیه السلام می فرماید: «هنگامی که حضرت مهدی علیه السلام ظهور

می کنـد نام مبارکش بر سـر زبان ها خواهـد بود، و وجود مردم سـرشار از عشق به مهدی است، به گونه ای که جز نام او هیچ نامی در یاد و زبان آنان نیست، و با دوستی او روح خود را سیراب می کنند».(۱)

قیام با شمشیر!!

برخی سؤال می کننـد که مطـابق برخی روایات، امام زمان علیه السـلام با شمشـیر قیام خواهـد کرد و با آن به مقابله با مخالفان حق و حقیقت و ظالمان خواهـد پرداخت. این مسأله قابل پـذیرش نیست، زیرا چگونه ممکن است یک نفر با شمشـیر در مقابل تسلیحات کشتار جمعی جدید و مخرّب که می تواند کلّ کره زمین را چندین بار نابود کند ایستاده و مقابله کند؟

اصل این مسأله در روایات به آن اشاره شـده است. محمد بن مسـلم از امام باقرعلیه السـلام نقل کرده که فرمود: «... وأمّا شـبهه مـن جـدّه المصـطفی صـلی الله علیـه وآلـه فخروجـه بالسـیف وقتلـه أعـداء اللَّه وأعـداء رسـوله صـلی الله علیـه وآلـه والجبّارین والطواغیت، وأنّه ینصر بالسیف والرعب...»؛(۲) «و امّا شباهت مهدی به جدّش مصطفی صلی الله علیه وآله به خروج با شمشیر و کشـتن دشـمنان خدا و دشمنان رسولش و جبّاران و طاغوت ها است. و همانا او به توسط شمشیر و ترس نصرت و یاری خواهد شد...».

ولی بحث در آن است که مقصود از شمشیر چیست؟ آیا شمشیر موضوعیّت و خصوصیّت دارد، یا اشاره به چیزی دیگر است؟

در پاسخ به این سؤال ها می گوییم:

ص:۳۰

۱- ۳۷. الحاوی للفتاوی، ج ۲، ص ۶۸.

۲- ۳۸. بحارالأنوار، ج ۵۱، ص ۲۱۸.

اولاً: چه اشکالی دارد که شخصی با شمشیر ولی همراه با اعجاز الهی که حضرت را مساعدت می کند با دشمنان خود به مقابله پردازد؟

ثانیاً: به احتمال زیاد مقصود از شمشیر، قوّت و اسلحه است زیرا مسلمانان در آن عصر یعنی قبل از هزار سال اسلحه ای به جز شمشیر نداشته و هرگز به ذهن آنها چنین تسلیحاتی خطور نمی کرده است، لذا از «اسلحه» به شمشیر تعبیر شده است.

در این صورت دو احتمال وجود دارد:

الف. این که امام زمان علیه السلام نیز به قدرت و اعجاز الهی و یا از راه تسلط بر تسلیحات موجود بر ضد مخالفان و ظالمان استفاده می کند.

ب. احتمال دیگر آن است که امام زمان علیه السلام با تسلط بر مراکز تصمیم گیری و از کار انداختن وسایل جنگی آنها که با هسته های مرکزی ارتباط دارد، تمام آنها را از راه اعجاز یا طریق عادی از کار می اندازد.

ثالثاً: مطابق برخی روایات، شمشیرهای اصحاب حضرت از آهن است، ولی نه مثل این آهن هایی که در دسترس ما قرار دارد، بلکه به گونه ای است که اگر یکی از آنان با شمشیر خود بر کوه زند، آن را دو نیم می کند. و بنابر تعبیر دیگر، وسیله دفاعی آنان به گونه ای است که اسلحه دشمن هرگز بر آنها کارگر نیست.(۱)

لذا ممکن است اسلحه ای را که حضرت و یاورانش به کار می برند از وسایلی باشد که بتواند همه دستگاه های دشمنان را از کار بیندازد ولی در

۱- ۳۹. بصائر الدرجات، ص ۱۴۱.

مقابل، هیچ دستگاهی بر آن کارگر نباشد، همان گونه که در این زمان، بشقاب پرنده ها و اشیای نورانی شناخته نشده را مشاهده می کنیم.

رابعاً: پیروزی عمده امام زمان علیه السلام و سیطره آن حضرت بر جهان از راه اقبال مردمی به سوی ایشان است. و دیگر از راه ترس و رعبی است که خداوند در قلوب مخالفان و ظالمان قرار می دهد تا تمام تسلیحات خود را بر زمین گذارده، فرار کرده یا تسلیم می شوند، خصوصاً آن که در ابتدای ظهور، وقتی مقداری از معجزات حضرت را مشاهده کردند می فهمند که امر او الهی است و نمی توان با مرد الهی مقابله کرد، بدین جهت تسلیم حضرت می شوند و گروه اندکی نیز که به مخالفت و مقابله می پردازند نابود می شوند.

خامساً: از کجا که در زمان ظهور حضرت مهدی علیه السلام، این اسلحه خطرناک در اختیار بشر باقی مانده باشد؛ زیرا ممکن است که در اثر حوادث و آشوب ها و جنگ های جهانی که پیش از ظهور آن حضرت اتفاق می افتد این اسلحه ها نابود شود.

سادساً: جنگ ها و کشتارهای بی رحمانه، نتیجه جهل و ضلالت و بی خردی بشر است. حال اگر در عصر ظهور، عقل مردم کامل شود، بر فرض که سلاح های خطرناک در اختیار داشته باشند آن را بر ضدّ یکدیگر به کار نمی گیرند؛ و نیروهایی که آن سلاح ها را در اختیار دارند پی به حقّانیت حضرت برده و یا با ایجاد رعب و وحشت که در دلشان قرار می گیرد از به کار بردن آن بر ضدّ حضرت خودداری می کنند.

ص:۳۲

بررسی کشتارها هنگام ظهور

اخباری که در آنها، کشتار در حجم وسیعی را مطرح کرده اند بر دو قسم است:

الف. قسمتی از آنها مربوط به ملاحم و فتنه های قبل از ظهور است و هیچ گونه ارتباطی به دوران ظهور ندارد و تنها ناظر به اوضاع نابسامان جهان پیش از ظهور است. بیشتر این روایات از روایات مرسل اهل سنت است.

ب. دسته ای دیگر از روایات مربوط به هنگامه ظهور و حکومت امام زمان علیه السلام است.

این نوع روایات نیز بر دو گونه اند:

۱ – روایاتی که از طریق عامه و از نبویّات است و بیشتر آنها مشکل سندی دارد، به طوری که بعضی از آنها مرسل، و برخی دیگر به پیامبرصلی الله علیه وآله منتهی نمی شود، بلکه از افرادی مانند کعب الاحبار نقل شده که در زمان پیامبر مسلمان نبوده است.

عمده این روایات از اسرائیلیات است که با اغراض مختلفی وارد کتاب های روایی شده اند. عالمی از اهل سنّت مانند ابن کثیر، هنگامی که به روایات امثال کعب الاحبار می رسد می گوید: «خدا ما را از این همه اخبار دروغی که وارد تفسیرها و کتاب های روایی و... شده، بی نیاز کند...».(۱)

۲ – روایاتی که از طرق اهل بیت علیهم السلام نقل شده و یا در کتاب های شیعه ذکر شده است. در این کتاب ها، اخبار منقول از اهل بیت علیهم السلام و برخی دیگر که نقل شده به آن حضرت منتهی نمی شود.

ص:۳۳

۱- ۴۰. تفسیر ابن کثیر، ج ۴، ص ۱۷.

حجم کشتارها

نمی توانیم ادعا کنیم که هنگام قیام امام زمان علیه السلام هیچ گونه قتل و کشتاری رخ نمی دهد؛ زیرا مسلّماً این واقعه عظیم بدون برطرف کردن خارها و دشمنان سر راه آن حضرت میسّر نخواهد شد.

و لذا در روایات مشاهده می کنیم که اهل بیت علیهم السلام بر اصل قتل و خونریزی هنگام ظهور و قیام حضرت اشاره کرده اند.

بشیر بن ابی اراکه نبّال می گوید: هنگامی که به مدینه وارد شدم به طرف منزل ابوجعفر امام باقرعلیه السلام رفتم... عرض کردم: مرجئه می گویند: هنگامی که قیام قائم روی دهد همه کارها برای او هموار خواهد شد و به اندازه یک ظرف حجامت هم خون نمی ریزد. حضرت فرمود: «... کلّا والّذی نفسی بیده حتّی نمسح وأنتم العرق والعلق...»؛(1) «هرگز چنین نیست، سوگند به آن که جانم به دست اوست کار به اینجا می انجامد که ما و شما عرق و خون بسته شده را پاک خواهیم کرد.»

به این مضمون روایات دیگری نیز رسیده است. ولی از طرفی دیگر تاریخ گواهی می دهد که پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله و امامان اهل بیت علیهم السلام سعی داشته اند امور را به طور عادی و از مسیر طبیعی آن انجام دهند، و حتّی الامکان دست به شمشیر نبرند، زیرا هدف آنان ارشاد و هدایت مردم است، جز آن که گسترش عدل در جامعه اقتضای کشت و کشتاری گر چه در حدّ محدود را دارد، و قرار

۱- ۴۱. الغیبه، نعمانی، ص ۲۸۳ ؛ بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۵۶.

نیست که تمام امور از طریق معجزه حلّ شود، ولی اندیشه افراطی نیز در این مسأله صحیح نیست و هرگز دلیلی عقلی و عقلایی و نقلی بر گستردگی کشتارها در حدّی وسیع وجود ندارد، خصوصاً آن که مطابق ادعای برخی، از هر نه نفر هفت نفر یا از هر هفت نفر پنج نفر کشته می شوند.!

وقت کشتارها

با توجه به احادیث اهل بیت علیهم السلام پی خواهیم برد که جهان اندکی قبل از ظهور شاهد جنگ های خونین خواهد بود. و لذا می توان گفت که مردم با مشاهده و مواجهه با این جنگ ها به استقبال مصلحی عالمی خواهند رفت، و حضرت نیز از این موقعیت استفاده کرده و با کمترین استقامتی از طرف مخالفین خود و ظالمین، عالم را فتح خواهد کرد.

امام صادق علیه السلام فرمود: «لا یکون هذا الأمر حتّی یذهب ثلث الناس. فقیل له: إذا ذهب ثلث الناس فما یبقی؟ فقال علیه السلام: أما ترضون أن تکونوا الثلث الباقی؟»؛(۱) «این امر - قیام امام زمان علیه السلام - واقع نمی شود تا این که دو سوّم مردم از بین بروند. راوی می گوید: به حضرت عرض کردم: اگر دو سوّم مردم از بین بروند، چه کسی باقی می ماند؟ حضرت فرمود : «آیا راضی و خرسند نمی شوید که شما از یک سوم باقی مانده باشید.»

زراره می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: آیا ندای آسمانی حقیقت دارد؟ فرمود: «إی واللّه حتی یسمعه کلّ قوم بلسانهم. وقال علیه السلام: لا یکون هذا

ص:۳۵

۱- ۴۲. کمال الدین، ج ۲، ص ۶۵۵ و ۶۵۶، باب ۵۷، ح ۲۹.

الأمر حتی یذهب تسعه أعشار الناس»؛(۱) «آری به خدا سوگند، چنان است که هر قومی با زبان خودشان آن را می شنوند. آن حضرت فرمود: «این امر محقّق نمی شود تا این که نُه دهم {۹۱۰} مردم از میان بروند.»

سلیمان بن خالد می گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود: «قدّم القائم موتتان: موت أحمر وموت أبیض حتی یذهب من کلّ سبعه خمسه: الموت الأحمر، السیف، والموت الأبیض: الطاعون»؛(۲) «قبل از قیام قائم دو نوع مرگ رخ می دهد، مرگ سرخ و مرگ سپید، تا این که از هر هفت نفر پنج نفر از بین برود. مرگ سرخ با شمشیر و مرگ سپید با طاعون است.»

با ملاحظه این احادیث و احادیث دیگر پی خواهیم برد که حجم وسیعی از کشتارها و خونریزی ها مربوط به دوران پیش از قیام حضرت مهدی علیه السلام و قبل از ندای آسمانی است.

گرچه برخی از روایات نیز از مجعولات و اسرائیلیات بوده و با اهداف و انگیزه های خاصّی مانند خدشه دار کردن چهره نهضت جهانی و حکومت حضرت مهدی علیه السلام و یا توجیه کشتارها در فتوحات و... وارد کتاب های روایی شده و کشتارهای زیادی را به امام زمان علیه السلام نسبت داده است.

و نیز یک سری از آنها مرسل و مرفوعه است و مشکل سندی دارد. همانند روایتی را که فضل بن شاذان مرفوعاً از امام صادق علیه السلام نقل می کند که حضرت

۱- ۴۳. الغیبه، نعمانی، ص ۲۷۴، باب ۱۴، ح ۵۴.

۲- ۴۴. کمال الدین، ج ۲، ص ۶۵۵، باب ۵۷، ح ۲۷.

فرمود: «یقتل القآئم علیه السلام حتّی یبلغ السوق. فیقول له رجل من ولد أبیه...»؛(۱) «حضرت قائم علیه السلام آن قدر از انسان ها را می کشد که تا ساق پا را خون فرا می گیرد، تا آن که شخصی از فرزندان پدرش به او اعتراض شدید می کند...».

البته همچنان که اشاره شد این حدیث مرفوعه بوده و مشکل سندی دارد. و از طرفی محتوا و دلالتش ناتمام است، زیرا ممکن است که «سوق» که در روایت آمده مقصود از آن نام شهر یا محلّی همانند «سوق الاهواز» باشد. خصوصاً آن که در حدیث مذکور سخن از خون به میان نیامده است. لذا چنین به نظر می رسد که «سوق» محل و مکان مخصوص باشد.

و نیز برخی از روایات به جهات دیگری ضعف سند دارد: در روایتی از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمود: «... و به حدّی از ظالمان را خواهد کشت که جاهلان می گویند: اگر این مرد از ذریّه محمّد بود ترحم می کرد».

ولی این روایت از حیث سند مورد اشکال است؛ زیرا در سند آن احمد بن عثمان آدمی است که مجهول می باشد.(۲)

زرّ بن حبیش می گوید: از علی علیه السلام شنیدم که می فرمود: «خداوند به واسطه مردی از ما فتنه ها و آشوب ها را برطرف می سازد و آنان – فتنه گران – را خوار و ذلیل می گرداند و بر آنان جز شمشیر وارد نمی کند. شمشیر بر دوش نهاده و هشت ماه به شدت مبارزه می کند تا این که می گویند: به خدا سوگند این از

۱– ۴۵. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۸۷، باب ۲۷، ح ۲۰۳.

۲– ۴۶. مستدرک علم رجال الحدیث، ج ۱، ص ۳۶۵.

فرزندان فاطمه نیست، اگر از فرزندان فاطمه بود به ما رحم می کرد».(۱)

و از عیسی بن خشاب نقل شده که به امام حسین بن علی علیهما السلام عرض کردم: آیا شما صاحب این امر هستید؟ فرمود: «لا، ولکن صاحب الأمر الطرید الشرید الموتور بأبیه المکنّی بعمّه، یضع سیفه علی عاتقه ثمانیه أشهر»؛(۲) «خیر، ولی صاحب امر، رانده شده، دور افتاده، خونخواه پدرش و دارای کنیه عمویش می باشد. شمشیرش را هشت ماه بر دوش خود می نهد.»

و از ابوبصیر نقل شده که فرمود: شنیدم که امام باقرعلیه السلام می فرمود: «یضع السیف علی عاتقه ثمانیه أشهر هرجاً هرجاً حتّی یرضی اللّه. فقلت: فکیف یعلم رضی اللّه؟ قال: یلقی اللّه فی قلبه الرحمه...»؛(۳) «... شمشیر را هشت ماه بر دوش خود می نهد و به شدّت مبارزه می کند تا این که خداوند راضی شود. عرض کردم: چگونه رضایت خدا را می داند؟ فرمود: خداوند در دل ایشان رحمت قرار می دهد.»

این روایات از حیث سند ضعیف هستند، زیرا در سند اول و دوم عمر بن قیس و عیسی بن خشاب وجود دارند که هردو مجعولند.

و در سند روایت سوّم ابن ابی حمزه واقع شده که او هم مورد تضعیف قرار گرفته است.

از طرفی دیگر ممکن است که مقصود از این احادیث، مدّت عملیات تهاجمی لشکریان حضرت باشد که در طول هشت ماه ادامه می یابد.

این نکته نیز قابل توجه است که کاری بس عظیم که حضرت انجام

۱- ۴۷. کنز العمال، ج ۱، ص ۵۸۹.

۲- ۴۸. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۱۸، باب ۳۰، ح ۵.

۳- ۴۹. الغیبه، نعمانی، ص ۱۶۴.

می دهد یعنی همان گسترش حکومت عدل جهانی در سطح کره روی زمین اقتضای چنین قتل و کشتاری گر چه در حدّی محدود را دارد، زیرا با قیام حضرت هرگز ستمگران ساکت نخواهند بود، ولی این کشتارها را در مقابل قیام ها و نهضت های دیگر که ملاحظه می کنیم چندان قابل توجه نیست.

چرا استفاده از زور!؟

از کارهای حتمی امام موعودعلیه السلام جنگی تمام عیار با تمام انسان های خون آشام است. در مسأله جنگ ممکن است چنین انگاشته شود که هدایت انسان و ساختن جامعه بشری با دعوت اخلاقی و تربیت درست، امکان پذیر است و نیازی به خونریزی و جنگ نیست؟

ولی در توجیه این احتمال می گوییم: مطالعه تاریخ بشری - از روزی که تاریخی بر جای مانده است - به خوبی این واقعیت را آشکار می سازد که موانع راه رشد و تکامل انسان جز با قدرت و خونریزی از سر راه برداشته نمی شود، و تعالیم اخلاقی و اصول تربیتی هر چند تأثیرهای ژرف و گسترده داشته است لیکن این تأثیرها در برخی از افراد نجیب انسانی بوده است، و در طبقه سلطه طلب و دنیادار و استثمارگر که منابع اقتصادی، سیاسی و نظامی جامعه ها را در دست داشته و دارند، یا هیچ تأثیری نداشته و یا تأثیر آن تحوّل آفرین و دگرگون ساز نبوده است. برای تربیت و هدایت آنان باید عامل دیگری به کار می رفته است تا سدّ راه انسان ها نگردند و راه رشد را بر توده ها نبندند، تا همگان بتوانند بی هیچ گونه مانعی به راه رشد خویش ادامه دهند. از این رو

مسأله جنگ و کاربرد نیرو به عنوان یک ضرورت برای دستیابی به هدف های انسانی مطرح می گردد. اسلام، با توجه به همین واقعیت ها جنگ را نه به عنوان هدف و آرمان بلکه به عنوان راه و وسیله برای تحقق توحید و عدل پذیرفته است.

در قرآن کریم آمده است: « وَقاتِلُوهُمْ حَتّی لاتَکُونَ فِتْنَهٌ وَیَکُونَ الدِّینُ کُلُّهُ للَّهِ ... »؛(۱) «با آنان نبرد کنید تا دیگر فتنه ای نباشد و دین، همه اش برای خدا گردد...».

از این رو پیامبر اسلام که «رحمه للعالمین» است فرمود: «الخیر کلّه فی السیف وتحت ظلّ السیف، ولا یقیم الناس إلّا السیف، والسیوف مقالید الجنّه والنار»؛(۲) «تمام نیکی و خیر در شمشیر است و در زیر سایه شمشیر، و مردمان را جز شمشیر راست نمی کند. و شمشیرها کلیدهای بهشت و دوزخند.»

امام باقرعلیه السلام فرمود: «... إنّ فی القائم من آل محمّد شبهاً من خمسه من الرسل... وأمّا شبهه من جدّه المصطفی فخروجه بالسیف وقتله أعداء اللَّه وأعداء رسوله والجبّارین والطواغیت، وأنّه ینصر بالسیف والرعب ...»؛(۳) «قائم آل محمدعلیهم السلام شباهت هایی با پنج تن از پیامبران دارد ... امّا شباهت او به جدّ خود رسول اکرم صلی الله علیه وآله قیام با شمشیر است و کشتن دشمنان خدا و پیامبرش، و جبّاران و سرکشان، او با شمشیر و ترس [که در دل جباران افکنده می شود]مدد می گردد.»

۱- ۵۰. سوره بقره، آیه ۱۹۳.

۲- ۵۱. وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۵.

۳- ۵۲. کمال الدین، ج ۱، ص ۷.

شیوه و رفتار امام زمان علیه السلام با ظالمان

مطابق برخی از روایات کسانی مورد غضب امام عصرعلیه السلام قرار می گیرند که حجت بر آنان تمام شده ولی عناد و سرکشی کرده و حجّت خدا را نمی پذیرند.

امام صادق علیه السلام فرمود: «... در این هنگام قائم علیه السلام ظهور می کند و سبب نقمت خدا و خشم و غضب او بر بندگان می گردد؛ زیرا خداوند از بندگانش انتقام نمی گیرد مگر بعد از آن که حجّتش را انکار کنند».

کشتار مسلمین!!

مستفاد از روایات آن است که بیشتر قتل ها در محدوده بلاد اسلامی و بین مسلمانان اتفاق خواهد افتاد، سؤال این است: چگونه چنین خواهد شد با آن که می دانیم مشرک و کافر از حقّ دورترند تا مسلمان، و لذا آنها به کشته شدن سزاوارترند تا مسلمان.

در پاسخ به این سؤال می گوییم:

اولاً: روایات دلالت ندارد بر این که کشتارها و قتل ها فقط در محدوده مسلمانان است و حضرت کسی از کفار را به قتل نمی رساند، بلکه ظاهر برخی از روایات عموم است که شامل هر معاندی که درصدد ایجاد مانع از برپایی حکومت حضرت است، می شود.

ثانیاً: گر چه اسامی برخی از جماعاتی که توسط حضرت و اصحابشان به قتل می رسند در روایات ذکر شده است، ولی این دلالت ندارد که قتل و کشتار در دسته ها و جماعات دیگر اتفاق نمی افتد و حضرت از کفار و مشرکان کسی را به قتل نمی رساند.

ص:۴۱

ثالثاً: بر فرض که روایات، ظهور در اختصاص کثرت قتل ها در مسلمین داشته باشد، این امری غیرمنتظره نیست، بلکه مطابق با قواعد کلّی است؛ زیرا مطابق برخی از روایات، بسیاری از بلاد کفر تسلیم حضرت خواهند شد، و کثرت قتل در بین مسلمین به جهت پاک سازی آنان از عناصر نامطلوب است. در میان امت اسلامی حجّت در تمام جوانب برای مردم تمام شده است لذا از هیچ کس عذری پذیرفته نمی شود.

توضیح این مطلب این که: یکی از مشکلاتی که امام مهدی علیه السلام با آن روبه رو می شود مشکل انحراف ها و برداشت ها و تفسیرهای نادرستی است که در راه و روش های دین خدا و اصول و فروع احکام الهی پدید آمده و قرن ها در ذهن جامعه اسلامی نفوذ و رسوخ کرده است. این موضوع، مانعی عظیم بر سر راه امام مهدی علیه السلام است. مانع کفر و بی دینی و بی اعتقادی در برابر این مانع امری ساده است. کفر به سلاحی مجهّز نیست و انسان بی اعتقاد حقّی را به نام اسلام واژگونه نیاموخته است، و برای او اصل یا اصولی را نادرست تفسیر نکرده است، و چیزی را به شکل انحرافی و نادرست به نام دین خدا در ذهن جای نداده است، و آیه یا حدیثی را به دلخواه خویش معنی نکرده است. ولی با مسلمان و مدّعی خداشناسی که تعالیم دین یا بخش هایی از آن را به گونه ای انحرافی آموخته و معنای بسیاری از احادیث و آیات قرآنی را واژگونه فهمیده است، و به اصول و مبانی و راه و روش هایی پای بند و معتقد است که در حقیقت ضدّ دین خدا و راه و روش پیامبران است، چگونه می توان روبه رو شد؟ بخشی از برنامه های کشتار گسترده و فراگیر امام مهدی علیه السلام در جامعه های

اسلامی شاید به این علت باشد که مسلمانان با حربه اسلام انحرافی - که در حقیقت ضدّ اسلام است - به جنگ با امام بر می خیزند، و امام ناگزیر با قاطعیّت با آنان روبه رو می شود و کار آنان را یکسره می کند، البته در صورتی که از افکار و اندیشه های نادرست خویش دست برندارند.

امام صادق علیه السلام فرمود: «... وإنّ القائم یخرجون علیه فیتأوّلون علیه کتاب اللّه ویقاتلونه علیه»؛(۱) «لیکن قائم [در هنگام رستاخیز خویش با مردمی روبه رو می شود که رو در روی او می ایستند و آیه های کتاب خدا را در برابر او به نظر خود تأویل می کنند، و در همین راستا با او به نبرد بر می خیزند.»

جنگ با اعراب!!

مجلسی به سند خود از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «ما بقی بیننا وبین العرب إلّا الذبح، وأومأ بیده إلی حلقه»؛(۲) «بین ما و بین عرب چیزی به جز ذبح باقی نمی ماند. آن گاه حضرت به دست مبارک خود به حلقشان اشاره نمودند.»

در توجیه این روایت می گوییم:

۱ - ظاهر حدیث این است که عرب هر یک از ائمه اهل بیت علیهم السلام را به قتل خواهد رساند.

۲ - احتمال دیگر این که امام صادق علیه السلام اشاره به جنایات و قتل و ذبحی

۱- ۵۳. الغیبه، نعمانی، ص ۲۹۷.
۲- ۵۴. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۴۹.

است که منصور عباسی در عصر آن حضرت نسبت به بنی هاشم و ذریه پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله داشته است. و مطابق تاریخ تعداد زیادی از آنها را به قتل رسانید.

شدت برخورد با اعراب!!

در غالب روایاتی که در آن سخن از سنت جدید، قضاوت جدید، امر جدید و کتاب جدید به میان آمده این تعبیر به چشم می خورد: «علی العرب شدید».

در توجیه این روایت می گوییم:

آنچه به ذهن می آید - و العلم عند اللَّه تعالی - این که: حضرت مهدی علیه السلام قیام خود را از مکه که سرزمین عرب است شروع خواهد کرد. حضرت با برنامه ای اصلاحی و توسعه همه جانبه، مقصد و مرام خویش را به پیش خواهد برد. طبیعی است که پیاده کردن این برنامه ها با مشکلات فراوانی همراه است، درگیری با سفیانی ها و دجّال ها و دیگر منحرفان که با برنامه های حضرت به مقابله برخواهند خاست، در همین منطقه خواهد بود. طبیعی است که با چنین شرایطی برنامه حضرت در عصر سختی پیاده خواهد شد. لذا عرب سختی های فراوانی از آن خواهد کشید، گرچه امام زمان علیه السلام از امکانات اعجازی نیز استفاده و بهره خواهند برد. شاهد این معنا این که در برخی از روایات ذیل جمله «علی العرب شدید» چنین آمده است: «ویل للعرب من شرّ قد اقترب»(۱) یعنی وای بر عرب از شرّی که بر او نزدیک شده است. و این ممکن است که به جهت اظهار ترحّم بر آنها باشد.

۱- ۵۵. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۲۹۴، ح ۴۲.

شروع از منحرفان مذهب

مفضل بن عمر می گویـد: از امام صادق علیه السـلام شـنیدم که می فرمود: «اگر قائم ما قیام کنـد از دروغ گویان شـیعه شـروع کرده، آنها را به قتل خواهد رساند».(۱)

در توجیه این حدیث می گوییم:

اولاً: بعد از چشم پوشـی از ضعف سند حدیث، می دانیم که کلمه «شیعه» فرقه امامیه، اسماعیلیه، زیدیه و دیگر فرقه های شیعی را شامل می شود، همان گونه که بر کسی که خود را به تشیّع نسبت داده ولی بعد از مدّتی از خطّ اهل بیت منحرف شده است اطلاق می گردد. ابوالخطاب، مغیره بن سعید، احمد بن هلال عبرتایی، ابن ابی العزاقر و دیگر منحرفین که ادعای تشیّع داشتند، در حالی که اهل بیت علیهم السلام از آنها بی زار بودند از این دسته اند. لذا کشّی خبر فوق را تحت عنوان «ما روی فی محمّد بـن ابی زینب» معروف به ابوالخطـاب که فرقه خطـابیه به او نسـبت داده می شـود، نقـل کرده است. او کسـی بـود که احـادیث زیادی از طرف امام در مورد لعن و نفرین او صادر شد و از خداوند طلب نمود که حرارت شمشیر را به او بچشاند.(۲)

در نتیجه: مقصود از کـذابین شـیعه، همین افراد و یـا فرقه هـای دیگر شـیعه، غیر از امـامیه انـد که بـا نسـبت های ناروا و دروغ، گروهی را منحرف کرده اند و لذا امامان شـیعه آنها را لعن کرده و حکم به کفر آنها نموده و از آنها تبرّی جسـته اند. و هنگام ظهور نیز امام زمان علیه السلام در ابتدا آنها را نابود خواهد کرد.

ثانیاً: از آن جهت که حضرت مهدی علیه السلام مردم را دعوت به اسلام ناب

۱- ۵۶. اختیار معرفه الرجال، ج ۲، ص ۵۸۹.

۲- ۵۷. همان، ص ۵۹۱.

محمّدی که در تشیّع اصیل متبلور است دعوت می کند، باید در مرتبه اوّل منحرفین از این راه اصیل را از بین برده، تا بتواند دیگران را به این راه وارد کند. کسانی که مقابله با آنها به مراتب سخت تر و دشوارتر از کفّار و صاحبان ادیان و مذاهب دیگر است.

در نتیجه: حدیث فوق هرگز ربطی به راویان حدیث اهل بیت علیهم السلام ندارد، آن هایی که علوم اهل بیت را اخذ کرده و با دقت تمام به دست آیندگان رساندند. آنان کسانی بودند که از طریق امامان شیعه مورد مدح و ستایش قرار گرفتند که می توان در رأس آنها از زراره، محمّد بن مسلم، برید عجلی، ابوبصیر نام برد.

وظایف حضرت عیسی علیه السلام بعد از نزول از آسمان

ابوهریره در حدیثی از رسول خداصلی الله علیه وآله نقل می کند که فرمود: «... او از آسمان فرود می آید... با مردم به جهت دعوت به اسلام جنگ خواهد کرد، صلیب را خرد کرده و خوک را می کشد و جزیه وضع می کند. خداوند در عصر او همه ملت ها به جز اسلام را نابود می گرداند و مسیح دجال را نیز به هلاکت می رساند. در روی زمین چهل سال درنگ می کند و بعد از وفات، مسلمانان بر او نماز می گزارند».(۱)

ممکن است که مقصود از کشتن خوک، کنایه از تحریم خوردن آن بر مسیحیان آن عصر باشد. و مقصود از وضع جزیه، کنایه از ابطال جمیع ادیان است.(۲)

ص:۴۶

۱- ۵۸. سنن ابی داوود، ج ۲، ص ۳۱۹، ح ۴۳۲۴؛ کنزالعمال، ج ۱۴، ص ۳۳۳، ح ۳۸۸۴۳.
۲- ۵۹. المسیح المنتظر و نهایه العالم، ص ۲۴۰.

شریعت عیسی علیه السلام بعد از نزول

از برخی روایات استفاده می شود که حضرت عیسی علیه السلام بعد از فرود آمدن از آسمان، به شریعت اسلام عمل می کند نه به شریعت خود.

سمره از رسول خداصلی الله علیه وآله نقل کرده که فرمود: «عیسی بن مریم در حالی که تصدیق کننده به محمّدصلی الله علیه وآله و بر ملت او است نزول می کند، آن گاه دجال را به قتل می رساند...».(۱)

ابن حبّان در صحیح خود از ابوهریره نقل کرده که گفت: از رسول خداصلی الله علیه وآله شنیدم که می فرمود: «... و هنگامی که سر از رکوع برمی دارد «سمع اللَّه لمن حمده» می گوید...».(۲)

منجی و رهبر در حکومت عدل توحیدی

توضیح

در مورد منجی و رهبر در حکومت عدل جهانی توحیدی سه احتمال وجود دارد:

۱ - منجی و رهبر جهانی همان عیسی بن مریم است، و منظور از مهدی نیز اوست.

۲ - منجی و رهبر، مهدی موعود اسلامی است، که از او به مسیح نیز تعبیر شده است.

۳ - منجی و رهبر، حضرت مهدی است که حضرت عیسی نیز از جانب خداوند به مساعدت او می شتابد.

۱- ۶۰. مسند احمد، ج ۵، ص ۱۳؛ المعجم الکبیر، ج ۷، ص ۲۲۱.

۲- ۶۱. صحیح ابن حبّان، ج ۵، ص ۲۲۳.

ادلّه احتمال اول

۱ - لفظ مسیح که مقصود از آن، نجات بخش و منجی است لقب حضرت عیسی علیه السلام می باشد.

۲ - در برخی از اناجیل و روایات اسلامی به طول عمر حضرت مسیح در آخرالزمان اشاره شده است.(۱)

۳ - در برخی از روایات آمده: «ولا مهديّ إلّا عیسی بن مریم»؛ «و مهدی به جز عیسی بن مریم نیست.»

پاسخ:

اولاً: نامگذاری حضرت عیسی علیه السلام به مسیح بر استقلال او در برپایی حکومت عدل جهانی دلالت ندارد؛ زیرا نام «مسیح» را برخی از کاتبان اناجیل بر حضرت مسیح اطلاق نمودند و قرآن نیز به جهت شهرت آن بر آن حضرت اطلاق کرده است. و دیگر این که کافی است در لقب دادن حضرت عیسی به مسیح به جهت آن که در تأسیس حکومت عدل جهانی مشارکت دارد.

ثانیاً: توافق اسلام و مسیحیت در بازگشت حضرت عیسی علیه السلام در آخرالزمان و طول عمر او دلالت بر استقلال ایشان در تشکیل حکومت و رهبری ندارد.

ثالثاً: در مورد حدیث «ولا مهديّ إلّا عیسی بن مریم» که ابن ماجه آن را در سنن خود نقل کرده اشکالاتی وجود دارد:

الف. این حدیث معارض با روایات متواتری است که مهدی را از ذریه رسول خداصلی الله علیه وآله معرفی کرده است.

۱- ۶۲. انجیل متّی، ۲۸ / ۱۹ - ۲۰.

ب. این روایت از منفردات محمّد بن خالد جندی است و تنها اوست که آن را نقل کرده است در حالی که او کسی است که به تعبیر آبری، نزد اهل سنّت معروف نیست. و به تعبیر حاکم نیشابوری، مجهول بوده و نقل حدیثش به جهت تعجب است.(۱) لذا قرطبی می گوید: «احادیث نبوی که دلالت بر خروج مهدی علیه السلام از عترت پیامبرصلی الله علیه وآله و از اولاد فاطمه علیها السلام دارد اصحّ از این حدیث است و حکم، مطابق آن احادیث است».(۲) ابونعیم اصفهانی نیز حدیث را غریب می داند.(۳)

دلیل احتمال دوم

مسیح در لغت گر چه به معنای مسح شده است ولی این کلمه لقب کسی قرار گرفته که از جانب خداوند مسح شده و قابلیّت برای نجات عالم را دارد، و مطابق روایات این قابلیّت تنها برای حضرت مهدی علیه السلام است.

پاسخ:

اولاً: لقب دادن حضرت مهدی علیه السلام به «مسیح» به معنایی که ذکر شده گر چه امر معقولی است ولی در روایات به آن اشاره نشده است.

ثانیاً: از مجموعه احادیث استفاده می شود که حضرت مسیح با تشریک مساعی با حضرت مهدی علیه السلام امر حکومت جهانی را به پیش خواهند برد.

ادلّه احتمال سوم

از مجموعه قرائن و ادله به دست می آید که حکومت جهانی با رهبری حضرت مهدی علیه السلام و تشریک مساعی حضرت عیسی علیه السلام بر پا خواهد شد زیرا:

۱- ۶۳. المنار المنیف، ص ۱۲۹.

۲- ۶۴. التذکره، ج ۲، ص ۲۹۹.

۳- ۶۵. حلیه الاولیاء، ج ۹، ص ۱۶۱.

۱ - امام مهدی علیه السلام وارث طرح کامل حکومت عدل جهانی توحیدی از رسول اکرم صلی الله علیه وآله است.

۲ - در روایات اسلامی آمده است که حضرت عیسی از امامت جماعت بر مسلمین امتناع کرده و امام مهدی علیه السلام را به عنوان امامت معرفی می کند.

۳ - حکمت اقتضا می کند که رهبر حکومت جهانی از امت اسلام باشد.

۴ - در عبارات اناجیل آمده است که حضرت عیسی به کمک شخصی به نام «فرزند انسان» از آسمان فرود آمده و با مساعدت او این حکومت بر پا خواهد شد.

زندگی حضرت عیسی علیه السلام بعد از نزول

از برخی روایات استفاده می شود، حضرت عیسی بعد از نزول به زمین چهل سال عمر می کند و در این مدت ازدواج کرده، بعد از رحلت مسلمانان بر او نماز می گزارند:

۱ - ابوهریره در حدیثی از رسول خداصلی الله علیه وآله نقل کرده که فرمود: «... او - مسیح - چهل سال در روی زمین مکث خواهد کرد و بعد از وفاتش مسلمانان بر او نماز می گزارند».(۱)

۲- عبدالله بن عمر از رسول خداصلی الله علیه وآله نقل کرده که فرمود: «عیسی بن مریم به زمین فرود می آید و ازدواج می کند و فرزنددار می شود».(۲)

۱- ۶۶. مسند احمد، ج ۲، ص ۴۰۶؛ سنن ابی داوود، ج ۲، ص ۳۱۹.

۲- ۶۷. المنتظم، ج ۲، ص ۳۹.

اصحاب امام مهدی علیه السلام

اشاره

ص:۵۱

عدد اصحاب خاص امام زمان علیه السلام

مطابق روایات مستفیض بلکه متواتر، عدد اصحاب امام زمان علیه السلام به تعداد لشکر پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله در غزوه بدر ۳۱۳ نفر است.

قندوزی در تفسیر آیه « وَلَئِنْ أَخَّرْنا عَنْهُمُ العَذابَ إِلى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ » از امام باقر و امام صادق علیهما السلام نقل کرده که فرمودند: «همانا امت معدوده ۳۱۳ نفر از اصحاب مهدی در آخرالزمان است همانند عدد اهل بدر، که در یک ساعت اجتماع می کنند ...».(۱)

محمّد بن مسلم از امام باقرعلیه السلام روایت کرده که فرمود: «پس اول کسی که از طرف خدا با او بیعت می کند جبرئیل است. و نیز از مردم ۳۱۳ نفر با او بیعت خواهند کرد ...».

و نیز از امام باقرعلیه السلام روایت کرده که فرمود: «قائم از ما با ترس یاری شده و با نصرت تأیید خواهد شد. تا آن که فرمود: پس هنگامی که خروج می کند بر کعبه تکیه می دهد. و ۳۱۳ نفر به دور او گرد آیند ...».(۲)

ص:۵۳

۱- ۶۸. ینابیع الموده، ص ۵۰۹، چاپ نجف.

۲- ۶۹. اعلام الوری، ص ۴۳۳.

اصحاب دیگر امام زمان علیه السلام

از روایات استفاده می شود که اصحاب امام زمان علیه السلام بعد از ظهور از ده هزار نفر کمتر نیست.

محمّد بن مسلم از امام باقرعلیه السلام نقل می کند که فرمود: «... هر گاه برای او حضرت مهدی علیه السلام - ده هزار مرد جمع شد، پس در روی زمین معبودی به جز خدا باقی نمی ماند ...».(۱)

در اینکه مقصود از این روایات و روایاتی که اصحاب حضرت را ۳۱۳ نفر معین کرده چیست چند احتمال است:

۱ - دو دسته کردن اصحاب حضرت به جهت اختلاف در درجات اخلاص آن ها است، به این نحو که ۳۱۳ نفر از آن ها در کمال درجه اخلاص اند، و بقیه تا ده هزار نفر یا ده هزار نفر دیگر در مرتبه ای پایین ترند.

۲ - اختلاف دو دسته در سرعت ملحق شدن آن ها و رسیدن آنان به حضرت مهدی علیه السلام است، به این نحو که ۳۱۳ نفر از دیگران زودتر به حضرت ملحق می شوند.

۳ - اختلاف در سرعت ایمان و بیعت نمودن با حضرت است.

۴ - اختلاف در دفاع نمودن از حضرت باشد به این معنا که ۳۱۳ نفر اولین دسته ای است که حضرت را یاری خواهند نمود.

۵ - اختلاف به لحاظ وظایف و کارهایی است که به جهت اختلاف درجات اصحاب به آن ها محوّل خواهد شد. مثلاً ۳۱۳ نفر از فرماندهان و رئیسانند، بر خلاف بقیه افراد.

۱- ۷۰. همان.

چگونگی ورود اصحاب به مکه

در مورد این که اصحاب حضرت مهدی علیه السلام در هنگام ظهور حضرت چگونه وارد مکه می شوند چند احتمال وجود دارد:

۱ - اینکه این جماعت به طور اعجاز و با سرعت وارد مکه می شوند. این احتمال مطابق ظاهر برخی روایات و صریح برخی روایات دیگر است. در برخی روایات آمده که آن ها در یک ساعت در جایی اجتماع می کنند: «یجتمعون واللّه فی ساعه واحده».(۱) ولی در برخی روایات تصریح به اعجازی بودن آن شده است.

در روایت ابن صباغ آمده است: «فیصیر إلیه أنصاره من أطراف الأرض تطوی لهم طیّاً حتّی یبایعوه»؛ «پس انصار او از اطراف زمین به خدمت او می رسند در حالی که زمین برای آن ها می چرخد تا اینکه با او بیعت کنند.»

و در خبر طبرسی آمده است: «فتصیر شیعته من أطراف الأرض تطوی لهم طیّاً حتّی یبایعوه»؛ «پس شیعیان از اطراف زمین خدمت او می رسند در حالی که زمین برای آن ها می چرخد، تا آن که با او بیعت کنند.»

۲ - احتمال دیگر اینکه مردم چند دسته شوند:

الف. برخی از راه طبیعی خدمت امام علیه السلام مشرّف می شوند.

ب. برخی نیز شب هنگام که در رختخواب خود آرمیده اند ناگهان خود را در مکه می یابند.

ج. برخی نیز بر ابر سوار در روز به خدمت حضرت مشرف می شوند.

ص:۵۵

۱- ۷۱. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۲۸۸، باب ۲۶.

۳ - احتمال سوّم آن است که همگی با سفر عادی به خدمت حضرت مشرف می شوند؛ زیرا همان گونه که در روایات اشاره شده به اسم مهدی علیه السلام در ماه رمضان ندا داده می شود، و ظهور حضرت نیز در دهم محرم است. در فاصله این مدّت مخلصین، خود را به حضرت می رسانند.

از میان این احتمالات، احتمال سوّم ترجیح دارد؛ زیرا گرچه مطابق زمان صدور این روایات حرکت سریع به سوی مقصدی دور تنها با اعجاز متصور بوده، ولی در این عصر بلکه عصر ظهور، حرکت ها به حدّی سریع شده که اجتماع افرادی را از اطراف عالم در یک ساعت ممکن ساخته است. و لذا ممکن است که مقصود از سیر در سحاب و ابرها سفر با هواپیما، و پیچیده شدن زمین، سفر با ماشین و قطار سریع السیر باشد.

قومیّت اصحاب امام زمان علیه السلام

مطابق روایات، اصحاب امام زمان علیه السلام از کشورها و شهرهای مختلف هستند که خدمت حضرت مشرّف می شوند:

شیخ طوسی رحمه الله به سندش از امام باقرعلیه السلام نقل کرده که فرمود: «بین رکن و مقام سیصد و چند نفر به تعداد اهل بدر با قائم بیعت خواهند کرد، در میان آن ها نجیبانی از اهل مصر، و شخصیت هایی از اهل شام، و اخیاری از اهل عراق است...».(۱)

و نیز از امام علی علیه السلام نقل کرده که فرمود: «درود بر طالقان، پس همانا برای

۱- ۷۲. الغیبه، طوسی، ص ۲۸۴.

خداوند در آن گنج هایی است که از طلا و نقره نیست، و لکن در آن مردانی است که خداوند شناخت تمام به آن ها دارد، و آنان یاوران مهدی آخرالزمان اند».(۱)

و نیز ابن طاووس در کتاب «الملاحم و الفتن»(۲) اسامی بسیاری از اصحاب امام را با شهرهای آنان نقل کرده است.

عرب در میان اصحاب حضرت علیه السلام

مرحوم مجلسی به سند خود از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «اتّقِ العرب فإنّ لهم خبر سوء، أما أنّه لم يخرج مع القآئم منهم واحد»؛(۳) «از عرب بپرهیز، زیرا برای آن ها خبر ناگواری است. آگاه باش که هیچ کس از عرب با قائم خروج نخواهد کرد.»

پاسخ:

۱ - مجلسی این روایت را از کتاب «الغیبه» شیخ طوسی نقل کرده است. ولی سند آن به جهت وجود موسی الآبار و اسباط بن سالم که مجهول الحالند و هیچ توثیقی ندارند، ضعیف است.

۲ - با اغماض از سند این روایت، معارض با احادیث دیگری است که دلالت دارد بر اینکه برخی از انصار و اصحاب امام زمان علیه السلام از عرب است.

از جمله آن روایات اینکه شیخ طوسی به سندش از جابر جعفی از امام

۱- ۷۳. همان، ص ۱۶۱ ؛ البیان، گنجی شافعی، ص ۶۹ ؛ ینابیع الموده، ص ۵۸۹.

۲- ۷۴. الملاحم و الفتن، ص ۱۱۹.

۳- ۷۵. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۳۳.

باقرعلیه السلام نقل کرده که فرمود: «یبایع القآئم بین الرکن والمقام ثلاثمائه ونیّف عدّه أهل بدر، فیهم النجبآء من أهل مصر والأبدال من أهل الشام والأخیار من أهل العراق، فیقیم ما شآء اللّه أن یقیم»؛(۱) «بین رکن و مقام سیصد و اندی به عدد اهل بدر با قائم بیعت خواهند کرد، در میان آن ها نجیبانی از اهل مصر، و ابدالی از اهل شام، و اخیاری از اهل عراق وجود دارد، آن گاه دین را تا مقداری که خداوند بخواهد برپا خواهد داشت.»

وجود زن در میان اصحاب حضرت علیه السلام

از برخی روایات استفاده می شود که در میان اصحاب حضرت مهدی علیه السلام تعدادی زن نیز وجود دارد: نعمانی از امام باقرعلیه السلام نقل کرده که فرمود: «به خدا سوگند! سیصد و اندی خواهند آمد و پنجاه نفر زن نیز در میان آنان است».(۲)

مفضل بن عمر می گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: «همراه حضرت قائم سیزده زن هستند. عرض کردم: آنان چه می کنند و چه نقشی خواهند داشت؟ حضرت فرمود: «زخمی ها را مداوا می کنند و از بیماران پرستاری می نمایند، همچنان که همراه رسول خداصلی الله علیه وآله بودند...».(۳)

زن از خواص یاران حضرت علیه السلام

مطابق برخی از روایات پنجاه نفری که از زنان در رکاب حضرت مهدی علیه السلام

ص:۵۸

۱- ۷۶. الغیبه، طوسی، ص ۲۸۴ ؛ بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۳۴.

۲- ۷۷. الغیبه، نعمانی، ص ۲۷۹.

۳- ۷۸. دلائل الامامه، ص ۲۵۹ ؛ اثبات الهداه، ج ۳، ص ۷۵.

هستند از میان ۳۱۳ نفر یاران خاص حضـرتند: جابر بن یزید جعفی ضـمن حدیث مفصّلی از امام باقرعلیه السلام در بیان برخی نشانه های ظهور نقل کرده که فرمود: «ویجی ء واللّه ثلاثمائه وبضـعه عشـر رجالاً فیهم خمسون امرأه یجتمعون بمکّه...»؛(۱) «به خـدا سوگنـد! سیصد و بالا ـتر از ده نفر می آینـد که پنجـاه نفر از این عـده زن هسـتند و در مکه کنـار یکـدیگر جمع خواهند شد...».

از کلمه «فیهم» که در روایت آمـده اسـتفاده می شـود که این پنجـاه زن از جمله ۳۱۳ نفرنـد. و تعبیر به «رجالاً» به جهت تغلیب است. همان گونه که در آیه تطهیر ضمیر «کم» که برای جمع مخاطب مذکر است به کار رفته و به طور حتم حضرت زهراعلیها السلام نیز مشمول آیه است و اگر مقصود امام علیه السلام از وجود آن پنجاه زن، همراهی آنان با آن ۳۱۳ نفر بود باید از تعبیر «معهم» استفاده می کرد، نه «فیهم».

و اگر اشـکال شود که: پس چرا اسـامی این پنجاه نفر در بین نام ۳۱۳ نفر نیامـده است؟ در جواب گوییم: با مراجعه به روایاتی که اسامی یاران خاص حضـرت را ذکر کرده انـد پی می بریم که نام همه ۳۱۳ نفر نیامـده است و لذا ممکن است بقیه آنان از زنان باشند که به جهت خاصی نام آنان برده نشده است.

چگونه از یاران حضرت باشیم

گـاهی سؤال می شود که اگر مطـابق روایات، اسامی اصـحاب خاص حضـرت و شـهرهای آنان مشـخص شـده است، انسان از اینکه بتواند جهاد نفسانی کند تا به این درجه برسد که از اصحاب خاص حضرت شود مأیوس می گردد.

ص:۵۹

۱- ۷۹. مجمع الزوائد، ج ۷، ص ۳۱۵ ؛ معجم الإمام مهدی علیه السلام، ج ۱، ص ۵۰۰.

پاسخ:

۱ - روایاتی که تعداد اصحاب حضرت را مشخص کرده گرچه مستفیض است ولی روایتی که اسامی و شهرهای آن ها را نقل کرده ضعیف السند است و لذا قابل اثبات نیست.

۲ - مطابق روایت ابن طاووس، اسامی همه ۳۱۳ نفر نیامده است، بلکه حدود ۲۴۰ نفر از آن ها را نام برده است. و لذا احتمال داده می شود که انسان در بین نفرات دیگر باشد.

کیفیت بیعت با حضرت علیه السلام

در برخی روایات فریقین اشاره شده که حضرت با اکراه با مردم بیعت می کند و یا اینکه مردم با اکراه با او بیعت می کنند.

قتاده از رسول خداصلی الله علیه وآله نقل کرده که فرمود: «مهدی از مدینه به سوی مکه خروج می کند، مردم از او می خواهند که از بینشان خروج کند، پس با او بین رکن و مقام در حالی که کراهت دارد بیعت می کنند...».(۱)

زراره از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «به اسم قائم ندا داده می شود، پس او می آید و پشت مقام قرار می گیرد. به او گفته می شود: به تحقیق به اسم تو ندا داده می شود، منتظر چه چیزی هستی؟ دست او گرفته شده، با او بیعت می شود. زراره می گوید: الحمد للّٰه، ما می شنیدیم که قائم علیه السلام با کراهت بیعت می کند (می شود) و وجه استکراه او را نمی دانستیم، ولی دانستیم این استکراهی است که گناهی در آن نیست».(۲)

۱- ۸۰. الحاوی للفتاوی، ج ۲، ص ۱۵۲.

۲- ۸۱. الغیبه، نعمانی، ص ۱۴۰.

ممکن است مقصود به استکراهی که حضرت نسبت به بیعت مردم دارند این باشد که از آنجا که مظلومان از آن حضرت تقاضای رفع ظلم می کنند لذا حضرت از روی تواضع در ابتدا استکراهی از خود نشان می دهند.

خصوصاً آن که این کار باید به اذن و اراده و مشیّت خداوند صورت پذیرد.

افراد بیعت کننده

کسانی که با حضرت بیعت خواهند کرد به ترتیب عبارت اند از:

۱) جبرئیل امین علیه السلام.

۲) اصحاب خاص حضرت.

۳) اصحاب عام حضرت.

۴) کسانی که در مکه حاضر بوده و به او و دعوتش اعتماد و اطمینان پیدا می کنند.

اصولی که بر آن پیمان می بندد

از برنامه ها و روش های امام مهدی علیه السلام پیمان گیری از یاران خویش است. پیمان و بیعت در جامعه اسلامی از آغاز تشکیل حاکمیت اسلام رسم شد، و پایه گذاری نخستین مرکزیّت و حکومت اسلامی به دست مبارك پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله با آیین بیعت و پیمان گرفتن از یکایك مردم همراه بود.

امام مهدی علیه السلام نیز چون نیاکان خویش از یارانش بیعت می گیرد و با آنان پیمان می بندد. پیمان امام بر سر اصولی است که راه و رسم و شیوه و روش امام را در حکومت تبیین می کند.

ص:۶۱

امام علی علیه السلام می فرماید: «همانا قائم با یارانش پیمان می بندد و از آنان بیعت می گیرد که: مسلمانی را دشنام ندهند... حریمی را هتک نکنند، به خانه ای هجوم نبرند، کسی را به ناحق نزنند، طلا و نقره گنج نکنند، همچنین گندم و جو اندوخته نسازند. مال یتیمان را نخورند... لباس خزّ و حریر نپوشند. کمربند زرّین نبندند... در امور معاش به اندک بسنده کنند... لباس درشت بپوشند و صورت بر خاک بگذارند... و در راه خدا به جهادی شایسته دست یازند.

خود (امام) نیز متعهد می شود که از همان راهی که آنان می روند برود، و چون آنان لباس بپوشد، و بر مرکوبی مانند مرکوب آنان سوار شود و چنان باشد که آنان هستند. به اندک بسنده کند، و زمین را با یاری خدای دادگری پر کند پس از آن که از ستم پر شده باشد... و صاحب و دربانی نگمارد».(۱)

شجاعت اصحاب حضرت علیه السلام

حاکم نیشابوری به سندش از محمّد بن حنفیه نقل می کند که گفت: ما نزد علی علیه السلام بودیم که شخصی از او درباره حضرت مهدی علیه السلام سؤال کرد؟ حضرت فرمود: «...یخرج فی آخر الزمان، إذا قال الرجل: اللَّه اللَّه قتل، فیجمع اللَّه تعالی له قوماً قزع کقزع السحاب، یؤلّف اللَّه بین قلوبهم لا یستوحشون إلی أحد ولا یفرحون بأحد یدخل فیهم...»؛(۲) «او در آخرالزمان خروج خواهد کرد، هنگامی که شخصی اعلان کند: خدا را خدا را! کشته شود. در آن هنگام خداوند برای او گروهی را جمع می کند که همانند ابرهای پراکنده متفرّق اند، قلب های آن ها را هماهنگ می نماید. از کسی احساس وحشت نکرده و به کسی که داخل در جماعت آن ها شود شاد نمی گردد ...».

ص:۶۲

۱- ۸۲. منتخب الأثر، ص ۴۶۹.

۲- ۸۳. مستدرک حاکم، ج ۴، ص ۵۵۴.

اصحاب حضرت از همه جا

مطابق برخی از روایات، اصحاب حضرت از منطقه خاصّی نیستند بلکه در سرتاسر دنیا به سر می برند و خداوند متعال در وقتی بسیار اندک آن ها را کنار بیت اللّه الحرام جمع خواهد کرد.

سید بن طاووس در حدیثی از امام علی علیه السلام درباره اصحاب امام زمان علیه السلام نقل می کند که فرمود: «آن ها ۳۱۳ نفرند به عدد اصحاب بدر، خداوند آن ها را از شرق و غرب عالم در کنار بیت اللّه الحرام جمع خواهد کرد ...».(۱)

ویژگی های اصحاب حضرت مهدی علیه السلام

توضیح

مطابق برخی از روایات، اصحاب حضرت علیه السلام از صفات و ویژگی هایی برخوردارند از قبیل:

۱ - اخلاص

در روایتی امام جوادعلیه السلام به عبدالعظیم حسنی علیه السلام فرمود: «...و هنگامی که برای او این تعداد «۳۱۳ نفر» از اهل اخلاص جمع شد خداوند امر او را ظاهر خواهد کرد ...».(۲)

۲ - یقین و استقامت

از امام صادق علیه السلام در حدیثی نقل شده که فرمود: «... گویا قلب های آن ها به مانند تکّه های آهن است، شکی در قلوب آن ها راجع به خدا وجود ندارد. محکم تر از سنگ است ...».(۳)

ص:۶۳

۱- ۸۴. التشریف بالمنن، ص ۲۸۸-۲۹۴.

۲- ۸۵. کمال الدین، ج ۲، ص ۳۷۷و۳۷۸.

۳- ۸۶. بحارالأنوار، ج ۵۲، ص ۳۰۷، ح ۸۲.

۳ – خداشناس واقعی

از امام علی علیه السلام در ضمن حدیثی نقل است که فرمود: «... ولکن در طالقان مردمانی مؤمن خواهند آمد که به خداوند معرفت واقعی دارند و آنان انصار مهدی در آخرالزمان می باشند».(۱)

۴ – شیران روز و زاهدان شب

از امام صادق علیه السلام در حدیثی راجع به اصحاب قائم علیه السلام نقل است که فرمود: «گویا من نظر می کنم به قائم و اصحاب او در نجف کوفه... سجده ها به پیشانی های آن ها اثر گذارده است، شیران در روز و راهبان در شب اند...».(۲)

۵ – برخورداری از تأیید الهی

طبرسی در روایتی از امام علی علیه السلام نقل کرده که فرمود: «تا اینکه خداوند مردی را در آخرالزمان برمی انگیزاند... او را به ملائکه اش تأیید کرده و انصارش را حفظ خواهد نمود».(۳)

تسخیر جهان با افرادی اندک

در مورد این موضوع می گوییم:

اولاً: مطابق برخی از روایات، حضرت دو نوع یار و یاور دارند: یکی یاران خاص الخاص که ۳۱۳ نفرند و دیگری یاران خاص که ده هزار نفر می باشند.

این افراد انسان های عادی به حساب نمی آیند، بلکه کسانی هستند که قلب هایشان در راستای اهداف حضرت مهدی علیه السلام محکم بوده، راسخ قدم می باشند.

۱- ۸۷. همان، ج ۵۱، ص ۸۷، ح ۸۳.

۲- ۸۸. همان، ج ۵۲، ص ۳۸۶.

۳- ۸۹. همان، ج ۵۲، ص ۲۸۰، ح ۶.

ثانیـاً: غلبه حضـرت بـا یارانش و برپایی حکومت عـدل جهانی تنها از طریق امور عادی نیست تا بعیـد به نظر برسـد، بلکه همان گونه که قبلاً اشاره شد با تأییداتی از جانب خداوند، از قبیل ایجاد رعب در قلوب دشـمنان حضـرت علیه السـلام و تأییداتی از ملائکه خواهد بود.

ثالثاً: اراده حتمی خداوند بر پیروزی حضرت تعلّق گرفته است، و اراده او به هر نحو ممکن محقق خواهد شد.

لـذا در قرآن کریم می خوانیم: « كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ »؛(۱) «چه بسـیارند گروه اندکی که به اذن خداوند، بر گروه بسیاری چیرگی می یابند.»

رابعاً: از لحاظ اسباب و علل ظاهری هم اگر موضوع را بررسی کنیم، حصول چنین فتح و غلبه و تشکیل حکومت الهی، ممکن و عملی خواهد بود، زیرا حضـرت در موقعی ظهور خواهد کرد که اوضاع و احوال اجتماعی و اخلاقی و سیاسـی کاملاً مساعد باشد. نظیر رشد و توسعه سریع اسلام در قرن اوّل است، زیرا در آن عصر، فساد اوضاع اجتماعی و اداری کشورها به حدّی بود که مردم آمادگی پذیرش حکومت اسلامی را داشتند. این وضعیت در عصر ظهور حضرت نیز وجود دارد.

وزیران دولت حضرت مهدی علیه السلام

مطابق برخی از روایات، وزیران دولت حضـرت مهدی علیه السـلام از قشـر جوان هسـتند، گرچه تعداد قلیلی از پیرمردان نیز در میان آن ها وجود دارد.

۱- ۹۰. سوره بقره، آیه ۲۴۹.

ابویحیی حکیم بن سعید می گوید: از علی علیه السلام شنیدم که می فرمود: «إنّ أصحاب القآئم شباب لا کهول فیهم إلّا کالکحل فی العین، أو کالملح فی الزاد وأقلّ الزاد الملح»؛(۱) «همانا اصحاب قائم جوان اند و هرگز در میان آن ها پیرمرد وجود ندارد مگر به مانند سرمه در چشم، یا همانند نمک در توشه، و کمترین توشه نمک است.»

یارانی از مشرق زمین

گفته شده: چگونه با پیشرفت شرقی ها می توان بر غرب مقتدر پیروز شد؟ در جواب می گوییم:

اولاً: از طرفی یاران حضرت باید از افراد مسلمان باشند و از طرف دیگر عمده ممالك و زیست گاه امت اسلامی در شرق است لذا بیشتر یاران حضرت از شرق هستند.

ثانیاً: حضرت مهدی علیه السلام از همه نوع پیشرفتی برای رفاه و تکامل انسان ها استفاده خواهد کرد ولی نه به دید استقلالی، بلکه از دنیا برای رسیدن به تعالی روحی بهره خواهد گرفت.

ثالثاً: مقصود از عقب افتادگی شرق نسبت به غرب چیست؟ اگر در تکنیك و مسائل دنیوی است که هدف اصلی حضرت تنها تکامل مادّی نیست. و اگر مقصود عقب افتادگی شرق در ناحیه عقل و فکر و شعور و پیشرفت فرهنگی است که این مطلب را ما قبول نداریم. چه کسی گفته است که غرب به لحاظ اخلاقی و فرهنگی بر شرق پیشی گرفته است.

ص:۶۶

۱- ۹۱. الغیبه، طوسی، ص ۲۸۴ ؛ الغیبه، نعمانی، ص ۳۱۵.

کارگزاران دولت حضرت مهدی علیه السلام

در حکومتی که رهبری آن به عهده حضـرت مهدی علیه السلام است، کارگزاران و مسؤولان حکومت او نیز باید از بزرگان و نیکان امت باشـند. از این رو در روایات، ترکیب دولت حضرت مهدی علیه السلام را از پیامبران، جانشینان آنان، تقواپیشگان و صالحان روزگار معرفی می کند.

در روایتی می خوانیم که حضـرت عیسی علیه السلام به حضرت مهدی علیه السلام می گوید: «همانا من به عنوان وزیر فرستاده شده ام نه امیر و فرمانروا».(۱)

همچنین در روایتی آمده است که حضـرت عیسـی علیه السلام وزیر حضرت قائم علیه السلام و پرده دار و جانشین آن حضرت است.(۲)

و نیز در روایتی دیگر آمده است: «... آن گاه عیسـی فرود می آید و مسـئول دریافت اموال حضرت قائم علیه السلام می شود و اصحاب کهف نیز در پشت سر او خواهند بود».(۳)

حضـرت علی علیه السلام می فرماید: «... سپاهیان در پیشاپیش حضرت مهدی علیه السلام قرار می گیرند و قبیله هَمْدان وزیران او خواهند بود».(۴)

و نیز در روایـتی می خوانیم: «مردان الهی بـا مهـدی علیه السـلام همراه هسـتند، مردانی که به دعوت او پاسـخ گفته انـد و او را یاری می کنند. آنان وزیران و دولت مردان اویند که بار سنگین مسئولیت های حکومت را بر دوش دارند».(۵)

۱- ۹۲. ملاحم، ابن طاووس، ص ۸۳ ؛ الفتن، ابن حماد، ص ۱۶۰.

۲- ۹۳. غایه المرام، ص ۶۹۷ ؛ حلیه الابرار، ج ۲، ص ۶۲۰.

۳- ۹۴. همان.

۴- ۹۵. عقدالدرر، ص ۹۷.

۵- ۹۶. وافی، ج ۲، ص ۱۱۴، به نقل از فتوحات مکیه ؛ نورالابصار، ص ۱۸۷.

عدم تحقق شرایط ظهور

گاهی گفته می شود: آیا در میان این همه مسلمان و شیعه ۳۱۳ نفر یار و یاور برای حضرت وجود ندارد تا ظهور کند؟

در پاسخ این سؤال می گوییم:

اولاً: در روایات مختلف برای یاران و اصحاب خاص حضرت مهدی علیه السلام صفات و خصوصیات ویژه ای ذکر شده که باید در ۳۱۳ نفر موجود باشد، و ما به برخی از آن صفات قبلاً اشاره کردیم.

ثانیاً: همان گونه که در جای خود اشاره کرده ایم، از مجموعه احادیث استفاده می شود که حضرت دو دسته یار و یاور بعد از ظهور دارند: یکی یاوران خاص که ۳۱۳ نفرند و دسته دیگر یاوران عام که ده هزار نفرند و باید این تعداد جمعیت نیز آماده شود.

ثالثاً: فراهم شدن ۳۱۳ نفر از یاران خاص حضرت علت تامّه برای ظهور حضرت نیست، بلکه یکی از شرایط تحقق ظهور است، حضرت با کمک این تعداد افراد حکومت عدل گستر جهانی را پیاده خواهد کرد، امّا اینکه آیا فراهم شدن این تعداد نفر علت تامّه ظهور است؟ خیر، بلکه علل و عوامل و شرایط دیگری از جمله فراهم شدن زمینه لازم و مساعد برای حکومت حضرت نیز لازم است.

ص:۶۸

فهرست منشورات مسجد مقدّس جمکران

۱ قرآن کریم / چهار رنگ - گلاسه رحلی خط نیریزی / الهی قمشه ای

۲ قرآن کریم / (وزیری، جیبی، نیم جیبی) خط نیریزی / الهی قمشه ای

۳ قرآن کریم / نیم جیبی (کیفی) خط عثمان طه / الهی قمشه ای

۴ قرآن کریم / وزیری (ترجمه زیر، ترجمه مقابل) خط عثمان طه / الهی قمشه ای

۵ قرآن کریم / وزیری (بدون ترجمه) خط عثمان طه

۶ صحیفه سجادیه ویرایش حسین وزیری/الهی قمشه ای

۷ کلیات مفاتیح الجنان / عربی انتشارات مسجد مقدّس جمکران

۸ کلیات مفاتیح الجنان / (وزیری، جیبی، نیم جیبی) خط افشاری / الهی قمشه ای

۹ منتخب مفاتیح الجنان / (جیبی، نیم جیبی) خط افشاری / الهی قمشه ای

۱۰ منتخب مفاتیح الجنان / جیبی، نیم جیبی) خط خاتمی / الهی قمشه ای

۱۱ ارتباط با خدا واحد تحقیقات

۱۲ آشنایی با چهارده معصوم (۱و۲)/شعر و رنگ آمیزی سیّد حمید رضا موسوی

۱۳ آئینه اسرار حسین کریمی قمی

۱۴ آخرین پناه محمود ترحمی

۱۵ آخرین خورشید پیدا واحد تحقیقات

۱۶ آقا شیخ مرتضی زاهد محمد حسن سیف اللهی

۱۷ آیین انتظار (مختصر مکیال المکارم) واحد پژوهش

۱۸ از زلال ولایت واحد تحقیقات

۱۹ اسلام شناسی و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۲۰ امامت، غیبت، ظهور واحد پژوهش

۲۱ امامت و غیبت از دیدگاه علم کلام علم الهدی / واحد تحقیقات

۲۲ امام رضاعلیه السلام در رزمگاه ادیان سهراب علوی

۲۳ امام شناسی و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۲۴ انتظار بهار و باران واحد تحقیقات

۲۵ انتظار و انسان معاصر عزیز اللّه حیدری

۲۶ اهّمیت اذان و اقامه محمد محمدی اشتهاردی

۲۷ با اولین امام در آخرین پیام حسین ایرانی

۲۸ بامداد بشریت محمد جواد مروّجی طبسی

۲۹ بهتر از بهار / کودک شمسی (فاطمه) وفائی

۳۰ پرچمدار نینوا محمد محمدی اشتهاردی

۳۱ پرچم هدایت محمد رضا اکبری

۳۲ تاریخ امیر المؤمنین علیه السلام / دو جلد شیخ عباس صفایی حائری

ص:۶۹

۳۳ تاریخ پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله / دو جلد شیخ عباس صفایی حائری

۳۴ تاریخچه مسجد مقدس جمکران / (فارسی، عربی، اردو، انگلیسی) واحد تحقیقات

۳۵ تاریخ سید الشهداءعلیه السلام شیخ عباس صفایی حائری

۳۶ تجلیگاه صاحب الزمان علیه السلام سید جعفر میرعظیمی

۳۷ جلوه های پنهانی امام عصرعلیه السلام حسین علی پور

۳۸ چهارده گفتار ارتباط معنوی با حضرت مهدی علیه السلام حسین گنجی

۳۹ چهل حدیث /امام مهدی علیه السلام در کلام امام علی علیه السلام سید صادق سیدنژاد

۴۰ حضرت مهدی علیه السلام فروغ تابان ولایت محمد محمدی اشتهاردی

۴۱ حکمت های جاوید محمد حسین فهیم نیا

۴۲ ختم سوره های یس و واقعه واحد پژوهش

۴۳ خزائن الاشعار (مجموعه اشعار) عباس حسینی جوهری

۴۴ خورشید غایب (مختصر نجم الثاقب) رضا استادی

۴۵ خوشه های طلایی (مجموعه اشعار) محمد علی مجاهدی (پروانه)

۴۶ دار السلام شیخ محمود عراقی میثمی

۴۷ داستان هایی از امام زمان علیه السلام حسن ارشاد

۴۸ داغ شقایق (مجموعه اشعار) علی مهدوی

۴۹ در جستجوی نور صافی، سبحانی، کورانی

۵۰ در کربلا چه گذشت؟ (ترجمه نفس المهموم) شیخ عباس قمی / کمره ای

۵۱ دلشده در حسرت دیدار دوست زهرا قزلقاشی

۵۲ دین و آزادی محمّد حسین فهیم نیا

۵۳ رجعت احمد علی طاهری ورسی

۵۴ رسول ترک محمد حسن سیف اللهی

۵۵ روزنه هایی از عالم غیب سید محسن خرّازی

۵۶ زیارت ناحیه مقدّسه واحد تحقیقات

۵۷ سحاب رحمت عباس اسماعیلی یزدی

۵۸ سرود سرخ انار الهه بهشتی

۵۹ سقّا خود تشنه دیدار طهورا حیدری

۶۰ سلفی گری (وهابیت) و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۶۱ سیاحت غرب آقا نجفی قوچانی

۶۲ سیمای امام مهدی علیه السلام در شعر عربی دکتر عبد اللهی

۶۳ سیمای مهدی موعودعلیه السلام در آئینه شعر فارسی محمد علی مجاهدی (پروانه)

۶۴ شرح زیارت جامعه کبیره (ترجمه الشموس الطالعه) محمّد حسین نائیجی

۶۵ شمس وراء السحاب/ عربی السیّد جمال محمّد صالح

ص:۷۰

۶۶ ظهور حضرت مهدی علیه السلام سید اسد اللّه هاشمی شهیدی

۶۷ عاشورا تجلّی دوستی و دشمنی سید خلیل حسینی

۶۸ عریضه نویسی سید صادق سیدنژاد

۶۹ عطر سیب حامد حجّتی

۷۰ عقد الدرر فی أخبار المنتظرعلیه السلام / عربی المقدس الشافعی

۷۱ علی علیه السلام مروارید ولایت واحد تحقیقات

۷۲ علی علیه السلام و پایان تاریخ سید مجید فلسفیان

۷۳ غدیرشناسی و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۷۴ غدیرخم (روسی، آذری لاتین) علی اصغر رضوانی

۷۵ فتنه وهابیت علی اصغر رضوانی

۷۶ فدک ذوالفقار فاطمه علیها السلام سید محمد واحدی

۷۷ فروغ تابان ولایت علی اصغر رضوانی

۷۸ فرهنگ اخلاق عباس اسماعیلی یزدی

۷۹ فرهنگ تربیت عباس اسماعیلی یزدی

۸۰ فرهنگ درمان طبیعی بیماری ها(پخش) حسن صدری

۸۱ فوز اکبر محمد باقر فقیه ایمانی

۸۲ کرامات المهدی علیه السلام واحد تحقیقات

۸۳ کرامت های حضرت مهدی علیه السلام واحد تحقیقات

۸۴ کمال الدین وتمام النعمه (دو جلد) شیخ صدوق رحمه الله / منصور پهلوان

۸۵ کهکشان راه نیلی (مجموعه اشعار) حسن بیاتانی

۸۶ گردی از رهگذر دوست (مجموعه اشعار) علی اصغر یونسیان (ملتجی)

۸۷ گفتمان مهدویت آیت اللّه صافی گلپایگانی

۸۸ گنجینه نور و برکت، ختم صلوات مرحوم حسینی اردکانی

۸۹ مشکاه الانوار علّامه مجلسی رحمه الله

۹۰ مفرد مذکر غائب علی مؤذنی

۹۱ مکیال المکارم (دو جلد) موسوی اصفهانی/ حائری قزوینی

۹۲ منازل الآخره، زندگی پس از مرگ شیخ عباس قمی رحمه الله

۹۳ منجی موعود از منظر نهج البلاغه حسین ایرانی

۹۴ منشور نینوا مجید حیدری فر

۹۵ موعودشناسی و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۹۶ مهدی علیه السلام تجسّم امید و نجات عزیز اللّه حیدری

۹۷ مهدی منتظرعلیه السلام در اندیشه اسلامی العمیدی / محبوب القلوب

۹۸ مهدی موعودعلیه السلام، ترجمه جلد ۱۳ بحار - دو جلد علّامه مجلسی رحمه الله / ارومیه ای

ص:۷۱

۹۹ مهر بیکران محمد حسن شاه آبادی

۱۰۰ مهربان تر از مادر / نوجوان حسن محمودی

۱۰۱ میثاق منتظران (شرح زیارت آل یس) سید مهدی حائری قزوینی

۱۰۲ ناپیدا ولی با ما / (فارسی ،ترکی استانبولی، انگلیسی، بنگالا) واحد تحقیقات

۱۰۳ نجم الثاقب میرزا حسین نوری رحمه الله

۱۰۴ نجم الثاقب(دوجلدی) میرزا حسین نوری رحمه الله

۱۰۵ نشانه های ظهور او محمد خادمی شیرازی

۱۰۶ نشانه های یار و چکامه انتظار مهدی علیزاده

۱۰۷ ندای ولایت بنیاد غدیر

۱۰۸ نماز شب واحد پژوهش مسجد مقدّس جمکران

۱۰۹ نهج البلاغه/(وزیری، جیبی) سید رضی رحمه الله / محمد دشتی

۱۱۰ نهج الکرامه گفته ها و نوشته های امام حسین علیه السلام محمّد رضا اکبری

۱۱۱ و آن که دیرتر آمد الهه بهشتی

۱۱۲ واقعه عاشورا و پاسخ به شبهات علی اصغر رضوانی

۱۱۳ وظایف منتظران واحد تحقیقات

۱۱۴ ویژگی های حضرت زینب علیها السلام سید نور الدین جزائری

۱۱۵ هدیه احمدیه / (جیبی، نیم جیبی) میرزا احمد آشتیانی رحمه الله

۱۱۶ همراه با مهدی منتظر مهدی فتلاوی/بیژن کرمی

۱۱۷ یاد مهدی علیه السلام محمد خادمی شیرازی

۱۱۸ یار غائب از نظر (مجموعه اشعار) محمد حجّتی

۱۱۹ ینابیع الحکمه / عربی - پنج جلد عباس اسماعیلی یزدی

جهت تهیه و خرید کتاب های فوق، می توانید با نشانی:

قم - صندوق پستی ۶۱۷ ، انتشارات مسجد مقدّس جمکران مکاتبه و یا با شماره تلفن های ۷۲۵۳۷۰۰ ، ۷۲۵۳۳۴۰ - ۰۲۵۱ تماس حاصل نمایید.

کتاب های درخواستی بدون هزینه پستی برای شما ارسال می گردد.

سایر نمایندگی های فروش:

تهران: ۶۶۹۳۹۰۸۳ ، ۶۶۹۲۸۶۸۷ - ۰۲۱

یزد: ۶۲۴۶۴۸۹، ۲-۶۲۸۰۶۷۱ - ۰۳۵۱

فریدونکار: ۱۴ - ۵۶۶۴۲۱۲ - ۰۱۲۲

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه‌ای
اصفهان
برای داشتن کتابخانه های‌تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹